

OLAV

Ny-religiøse sekter i Latin-Amerika, s. 1

Kirkens ubetalte regninger?

Anne-Lisa Amadou, s. 6

Jan Erik Rekdal – oppstandelsens dikter

Kort møte med kardinal Sin, s. 8

Kirkelig feltmarsjall?

Jo Gjessing, s. 10

Teresa av Avila om åndelige vegledere

Else-Britt Nilsen, s. 12

Vold i familien

Niels Stensen-jubileum, s. 22

Stedet er Lübeck

OLAV

Arbeids- mangel?

Arbeidskonflikter har stått på dagsordenen her hjemme i det siste. Selvsagt er det lønns- og arbeidsforhold det dreier seg om. Ingen benekter at arbeideren er sin lønn verd, men hvem skal bestemme hva som er lønn som fortjent? Og har vi – i disse nedskrivningstider – råd til å tjene det vi mener vi fortjener? Vanskelige velstandsproblemer som vi skal la ligge i denne forbindelse.

I stedet skal vi se litt på en annen sort arbeidskonflikt – om nå det er det rette navn på det forhold at galopperende teknologi tramper på stadig flere arbeidsplasser. Forskere kan fortelle at det i fremtiden blir adskillig mindre arbeid på hver av oss både fordi det blir mindre arbeid å dele på og fordi det – globalt sett – skal deles på stadig flere.

Så skulle vi altså gå lysere tider i møte med mindre av arbeidets nødvendige onde – noen vil endog kalle det forbannelse! – på hver av oss? Men medaljen har en sørgelig bakside: Den påtvungne fritid som heter arbeidsløshet – med alle de sosiale problemer den fører med seg.

Arbeider mennesket for meget? spurte jesuitten og samfunnsforskeren Oswald von Nell-Breuning, en ledende skikkelse i vår tids katolske sosiallære, i en bok som kom ut i fjor. På bakgrunn av de store skarer arbeidsløse – ikke minst i hans hjemland Tyskland – og på bakgrunn av forskernes prognoser, kunne spørsmålet tyde på at den gamle mann – han er vel over 90 år – var begynt å miste taket på den sosiale virkelighet han har beskjeftiget seg så inngående med i langt over en vanlig «arbeidsmenneskealder». Men et raskt gjennomsyn viser at det ikke er noe i veien med hans grep på tingene, og heller ikke med hans gangsyn for den saks skyld: «Skyldes massearbeidsløsheten at vi arbeider for meget? Eller er grunnen snarere at vi ikke 'bedriver arbeid' på rette måte, ikke inndeler, ordner og utformer det rett? Eller at vi ikke gjør en hel mengde som absolutt burde gjøres? For det kan da ikke være slik i vår verden at det ikke skulle finnes rikelig adgang for alle arbeidsføre og arbeidsvillige til å bruke sine evner og ferdigheter til beste for seg selv og sin neste.»

Man mer enn aner svaret – og at det har mer med solidaritet, medmenneskelighet og nestekjærlighet å gjøre enn med tarifforhandlinger og kompensasjon for prisstigning. Og at det har med et utvidet arbeids- og produktivitetsbegrep å gjøre som innebærer at det vi kaller fritid – altså den tid vi bruker på våre barn og naboer, venner og slektninger, på våre medmennesker rett og slett, er vel så produktiv og 'mennesket verdig' som vår stadig kortere yrkesarbeidsdag. Eller burde være det.

Med medmenneskelighet som yrke, turde ingen av oss bli arbeidsløse – hverken i dag eller i morgen.

Ny-religiøse sekter i Latin-Amerika

KIRKENS UBETALTE REGNINGER?

1

«Det største pastorale problem for de latin-amerikanske biskopkonferanser er den sterke veksten blant sektene.» Dette fastslo biskop Dario Castellón Hoyos, generalsekretær for det latinamerikanske bisperåd (CELAM), i sin rapport nylig til Vatikanets Kommisjon for Latin-Amerika. Nummer to på biskopens liste over «store problemer» for den latin-amerikanske kirke var den sosiale nød, dernest «den kulturelle ateisme» og det moralske forfall. Først på femteplass kom «folkets kirke og frigjøringsteologien».

En interessant pastoral prioriteringsliste som viser at CELAM så absolutt ser «de nyreligiøse sekter» som et anliggende som i høyeste grad angår Den katolske kirke: De representerer en utfordring som – i motsetning til frigjøringsteologien – kommer utenfra. I Herder Korrespondenz (nr. 3 – mars 1986) tar Gabriele Burchardt for seg denne utfordringen og kirkens holdning – vi gir her et sammendrag av hennes artikkel.

I latin-amerikansk sammenheng betegner ordet sekter religiøse bevegelser som er nye for kontinentet – som altså hverken er katolske eller har tilknytning til de tradisjonelle lutherske kirkesamfunn som fikk fotfeste i denne del av verden i forrige århundre og begynnelsen av dette: luthere, reformerte, presbyteriere, episkopale, baptister og metodister. «Sekter» er altså det som i Europa kalles «ny-religiøse bevegelser» – til dels av sterkt karismatisk og/eller

fundamentalistisk art, og som her hos oss særlig synes å appellere til de unge.

De fleste av de latin-amerikanske sekter har sine røtter i USA – det har også de «gamle» protestantiske kirkesamfunn. Den katolske kirke har – ikke bare i Latin-Amerika – vært relativt tilbakeholdende når det gjelder å ta stilling til de nye bevegelser, det skyldes ikke minst økumeniske hensyn. Det er sjelden å høre så åpenhjertig tale som i det følgende – hentet fra en artik-

kel av biskop Hoyos om økumenikkens status i Latin-Amerika (fra tidsskriftet «Mensaje Iberoamericano», aug./sept. 1985): «Sektene – religiøse grupper som med en velvillig betegnelse kalles 'frie kirker' – er kommet som et skred over våre folk, et skred som kjenne-tegnes av fanatisme, dollars, overflod på materiell støtte og en proselyttisme som man trodde var et tilbakelagt stadium. Både de såkalte 'historiske protestantiske kirker' og Den katolske kirke lider under

Kirken i Chile

De katolske biskoper i Chile har bedt landets regjering – under Pinochet – om å revidere grunnloven av 1980. Videre ber biskopene om full oppklaring av politiske drap og forsvinninger.

CATHOLIC HERALD

2

den fiendtlige holdning disse gruppene har til økumenikken – en holdning som til sine tider grenser til sykkelig aggressivitet. Dertil kommer at næringslivet og erkekonservere kretser og regjeringer med tilknytning til disse kretser er særdeles velvillige overfor sektene som – i motsetning til både Den katolske kirke og de protestantiske kirkesamfunn – ikke er sosialt engasjert. Denne velvilje svekker – indirekte – vårt engasjement . . . og bidrar etter min mening bevisst til å virkeliggjøre en uttalelse av en tidligere amerikansk president om at det er umulig å få herredømme over Latin-Amerika så lenge kontinentet er katolsk. For den marxistiske venstrefløy kommer det hele meget beleilig – den sitter på gjerdet, inntil videre . . .» Biskop Hoyos' observasjoner stemmer godt overens med det mange opplever i sin pastorale hverdag.

Som nevnt har sektene stort sett sine røtter i USA, det gjelder for ulike pinsebevegelser som kom i 60-årene, og for de nyeste grupper hvorav mange er sterkt anti-kommunistiske. Mange av sektene er vanskelige å plassere i kristen sammenheng, og det stilles med rette et spørsmål ved hvor kristne en del av dem egentlig er. Noen

Solidaritets- og fredsskip til Nicaragua

Et forslag om å sende et «solidaritets- og fredsskip» til Nicaragua har blitt møtt med støtteerklæringer fra seks sør-amerikanske land. En rekke menneskerettsorganisasjoner, politiske grupperinger, kirker og enkeltpersoner, blandt

dem Nobelprisvinneren Adolfo Perez Esquivel, har også sluttet seg til ideen. I følge initiativtakerne vil skipet bringe sårt tiltrengt hjelp til Nicaragua, som mat, medisiner, klær, maskiner og verktøy. Skipet vil også ha med seg gjenstander til et eget sør-amerikansk solidaritetsmuseum.

NØP

står klart frem som nye religioner med en sterk lederskikkelse i sentrum; andre er såkalte «evangelikale» sekter av mer og mindre fundamentalistisk art. Ifølge en undersøkelse ved Den brasilianske bispekonferanse tilhører mellom seks og elleve millioner brasilianere slike evangelikale sekter, og ifølge opplysninger fra USA arbeider vel 3000 amerikanske misjonærer i Brasil. Til sammenligning har landet ca. 13.000 katolske prestere – til en befolkning på vel 126 millioner. I Mellom-Amerika støttes de evangelikale sekter av ca. 10% av befolkningen.

Det er blitt hevdet at også CIA står bak noen av sektene, men her er det vanskelig å skaffe konkrete bevis. Men det er tegn som tyder på at Reagan-administrasjonen ikke er uinteressert i å skape en motvekt mot Den katolske kirkes frigjørende pastoralarbeid – først og fremst i Mellom-Amerika, men også i Sør-Amerika.

Selv om sektene utgjør en svært uoversiktlig gruppe og representerer et mangfold som vanskelig kan passes inn i et religiøst-teologisk eller ideologisk skjema, finnes det visse felles trekk – mer og mindre

klart utpreget i de forskjellige grupperinger. De fleste sektene hevder å føre sin eksistens tilbake til Den Hellige Ånd, og læremessig står de for en bokstavtro bibeltolkning og en dobbelt dualisme: «denne verden» stilles klart i motsetning til «det kommende rike», og «samfunnet» ses som den absolutte motsetning til det egne religiøse fellesskap. Det lønner seg derfor ikke å forsøke å forandre verden – den er bunnfordervet. Den som vender ryggen til verden og omvender seg, redder seg over til det nye religiøse fellesskap og forberedelsen – innen dette religiøse fellesskap – til det nye rike. Johannes' ord «elsk ikke verden, heller ikke det som er i verden» brukes som begrunnelse for en slags passiv sosialetikk: Med ryggen til verden konsentrerer man seg om det egne lille fellesskap. Og i forlengelse av Paulus' ord om å adlyde øvrigheten preker mange av sektene lydighet overfor staten og godtagelse av det bestående system – og gir derved det bestående sin passive støtte. Alt i alt dreier det seg om holdninger og handlingsnormer som står i sterk kontrast til det samfunnsengasjerte og frigjørende pastoralarbeid store deler av

Tilnærming mellom Vatikanet og Kina

Det kommer stadig flere tegn på tilnærming mellom folkerepublikken Kina og Den hellige stol. Bare en måned etter et hemmelig toppmøte om Kina i Vatikanet ble pavens forbindelse med Nasjonalist-Kina (Taiwan) trappet ytterligere

ned da Vatikanets utsending til Taiwan, Paulo Giglio, ble utnevnt til apostolisk nuntius i Nicaragua. Stillingen som nuntius på Taiwan har vært ubesatt siden 1978, og hvis det nå ikke blir utnevnt noen ny etterfølger for Giglio, har Vatikanet tatt enda et skritt nærmere en tilnærming til Beijing.

Beijing gjør på sin side opptakten til en regulær forbindelse med Den hellige stol avhengig av at Vatikanet offisielt bryter med Nasjonalist-Kina. For ikke å såre de tallrike katolikker og biskpekonferansen på Taiwan, må Vatikanet finne frem til en annen representasjon i Nasjonalist-Kina. NØP

3

Den katolske kirke driver i Latin-Amerika. Sektens tilknytning til anti-kommunistiske og fundamentalistiske kretser i USA, og «den aggressive proselyttisme» biskop Hoyos nevnte, er også av nord-amerikansk merke: Høyt oppdrevet tempo i høytalere på gater og torv, pågående forkynnelse på offentlige steder og ved dørene. Sammenlignet med de tradisjonelle kirkers forkynnelse oppleves disse former som aggressive, kanskje også fordi man føler at det hefter visse svakheter ved den egne forkynnelse og praksis.

Hvorfor virker disse nye sektene så tiltrekkende? Hvorfor vinner de slikt gehør der hvor det store flertall av befolkningen er katolikker? Det er det sentrale spørsmål for Kirken i Latin-Amerika, og sluttdokumentet fra CELAM-konferansen i Puebla i 1979 fastslo at nettopp dette spørsmålet måtte utredes nærmere. Foreløbige undersøkelser viser til et helt knippe av sosiale, politiske og religiøse faktorer.

Et moment av nyere dato er den ideologiske styring kombinert med stor materiell støtte fra innflytelsesrike konservative og fundamentalistiske kretser i USA. Størstedelen av sektens tildels temme-

De urettferdige samfunnsstrukturene i Latin-Amerika er en stor utfordring, og siden 1906–70 årene har den katolske kirke i denne del av verden gjort de underpriviligertes sak til sin. Her deles det ut mat til trengende i Peru.

lig kostbare trykte materiale kommer fra USA, det gjør også pengene som finansierer radio- og TV-programmer og egne radiostasjoner og sendere. Som et mottrekk, overveier USAs katolske biskoper å stille midler til rådighet til utbygging av katolske sendere i Latin-Amerika.

Sektens fremmarsj har også virkninger innad i Den katolske kirke og bidrar – indirekte – til å utdype allerede eksisterende skillelinjer: De mer konservative biskopene legger skylden for sektens fremgang på den etter-konsiliære kirke og det «åndelige vakuum» den etter deres mening har ført med seg. Indre

uenighet – for eksempel omkring frigjøringssteologien – bidrar til å svekke Kirkens posisjon samtidig som den taper krefter som nettopp i dagens situasjon sårt trenges til pastoral innsats.

De urettferdige samfunnsstrukturer i Latin-Amerika er en stor utfordring, og siden 1960–70 årene har Den katolske kirke gjort de undertrykte og underpriviligertes sak til sin. Det er kjempeløft Kirken har påtatt seg, og store mål den har satt seg, og det *uten* å disponere over de materielle, menneskelige og åndelige ressurser som trenges for å være nærværende i de store massers daglige liv og gi dem

Kirken i Vietnam

Foreningen av katolske patriotiske vietnamesere, – som står regjeringen i Vietnam nær, – vil ikke lenger anerkjenne biskop Nguyen Van-Thuan fordi han fortsatt er tro mot Roma. Foreningen har strøket hans navn på sin siste bispe-liste. – Paven har offentlig rost erkebiskopen for hans mot og styrke.

KATOLSK ORIENTERING

4

den åndelige bistand de trenger.

Det er ikke riktig – slik det tidligere ofte ble hevdet fra katolsk hold – at det katolske Latin-Amerika rett og slett er blitt offer for pågående utenlandske religiøse krefter, selv om disse krefter utvilsomt er en del av helhetsbildet. Også viktige interne faktorer gjør sitt til at mange føler sine religiøse behov bedre tilfredsstillet innen de nye sekter enn i de gamle etablerte kirker.

Her kommer en sosial faktor av enorm betydning inn i bildet: Det store oppbrudd blant landbefolkningen over store deler av kontinentet. Oppbruddet, som blant annet er et resultat av en markedsorientert økonomi, har ført millioner av mennesker til en marginal eksistens i overfylte slumstrøk i og omkring de store byene. Og disse rotløse og rådløse menneskene er lettere å vinne ved et enkelt frelsesbudskap med sterk appell til følelsene enn mennesker med feste i gamle, kjente strukturer. Kultformer med fengende rytmer, tungetale, ekstaser og visjoner bidrar – i hvert fall forbigående – til å gjøre armod og elendighet og rotløshet lettere å tåle. I et dokument om økumenikk –

Kirken i Sør-Afrika

Bispekonferansen i Sør-Afrika har hilst velkommen regjeringens opphevelse av «passlovene», men samtidig gjort oppmerksom på nye restriksjoner. Det må ikke skje at det blir lettere å erklære «krisesituasjoner», og at sikkerhetspolitiet får større spillerom.

CATHOLIC HERALD

utgitt av den brasilianske bispekonferanse – pekes det nettopp på at de som ikke er integrert i faste sosiale, politiske og kulturelle strukturer, søker svar i alle de religiøse tilbud: Den katolske kirke brukes ved de høytidelige anledninger, ved sykdom tar man tilflukt i en pinsemenighet, – og i ytterste nød går man til en av de 'hellige' i den lokale Candomblé eller Umbandokulten. Konsentrasjonen om den egne lille krets av frelste gir en følelse av tilhørighet og sikkerhet. Og veien fra vanlig menighetsmedlem til forstander eller «prest» kan være kort: Her er det nådegavene som er utslagsgivende, ikke lange teologistudier som forberedelse til vigslet gjerning slik det er i de tradisjonelle kirker. Også andre sider kan virke spesielt tiltrekkende: Mottagelse av «sakramentene» krever for det meste ingen forberedende katekese, og også i ekteskaps-spørsmål blir de nye sektene ofte et lett tilfluktssted. Alt i alt dreier det seg om et budskap og en praksis som er like enkel som forenkende, og som nettopp derfor – og under de rådende forhold – fenger.

De brasilianske biskoper sier til slutt i sitt dokument om økumenikken at «hver sekt er

Kirken i Sør-Korea

Lederen for «Justitia et Pax»-kommisjonen i Sør-Korea, Leg Don-Myong, har erklært at Kirkens rolle i forbindelse med den filippinske president Marcos' avsettelse kan tjene som forbilde for kirken i Sør-Korea. Han beskylder regjeringen for å holde ca. tusen personer fengslet av politiske årsaker og forlanger at de blir frigitt. Videre krever han også pressefrihet.

KATOLSK ORIENTERING

en av de etablerte kirkers ubetalte regninger» – et utsagn som neppe gir hele sannheten. Og biskopene advarer da også selv mot å se sektene bare som «utbytting av folkets religiøse følelser.» De anbefaler – i motsetning til en uttalelse fra CELAM – at man, med visse berettigede forbehold, fører en dialog med sektene for å finne frem til de religiøse verdier i denne «de fattiges protestantisme». En tysk ekspert på den latin-amerikanske kirke har pekt på at de små evangelikale menigheter noen steder og til en viss grad kan ha vært modell for de kristne basismenigheter. Det er et faktum – selv om man ikke alltid er like villig til å innrømme det – at sektene ofte var «først ute» i byenes slumstrøk, noe som kan tilbakføres både til for svake forkynnerkrefter og til en feilaktig pastoral prioritering fra katolsk hold, en kirke som lenge var på makthavernes side.

Den latin-amerikanske kirke har (ennå) ikke noen samlet strategi overfor sektenes vekst. Enkelte steder, som i Honduras og Panama, har man søkt å avdekke de til dels fordekte og raffinerte markedsføringsmetoder de benytter seg av. Men selve den utfordring sektene

Revidert holdning til polygami i Afrika

Et regionalt råd av katolske prester i Øst-Afrika (AMECEA) ønsker økt forskning om polygami og den virkning denne samlivsformen har på menighet og samfunn. Målet for AMECEA er å få undersøkt muligheten for å innlemme

polygame familier i katolske menigheter. Mange av biskopene på konferansen mente at disse familiene var «ekte afrikanske og ekte kristne,» men at polygam praksis ikke er i overensstemmelse med Bibelen.

Polygami er vanlig i de fleste øst-afrikanske land, og mange familier er i dag

stengt ute fra flere kristne trossamfunn. Tiltakene som AMECEA vil iverksette, går ut på aktivt å anbefale befolkningen monogamiet som den beste samlivsformen, basert på kjærlighet – i motsetning til tradisjonelle polygame giftermål som er arrangert av familienes overhoder.

NØP/KIPA

representerer, må Kirken svare på ved å gå i seg selv. En kirke som er nærværende og troverdig for alle, en kirke som er like sterkt sosialt engasjert som åndelig, vil kunne holde stand mot «skredet» – selv om det skulle være satt i gang og bli holdt ved like av krefter utenfra. For å bli en slik Kirke, trengs tilførsel av nye krefter. Og fremfor alt må basismenighetene styrkes systematisk ovenfra, de må ikke bare tolereres – og det ofte kun halv hjertet – slik tilfellet er idag. Når det gjelder innenkirkelige stridsspørsmål som kretser om rettroenhet og grenseoppgang, bør man ha det pastorale siktepunkt for øye og være mer opptatt av å styrke nye kirke-lige livstegn.

«Men åndelig substans og forkynnende kraft vokser ikke frem av seg selv i og med at man har erkjent at de trengs,» skriver Gabriele Burchardt til slutt i sin artikkel i Herder Korrespondenz. «Det er å håpe at den tiltagende 'trengsel' den latin-amerikanske kirke utsettes for utenfra, vil få dens indre krefter til å vokse og utfolde seg..»

UKJ

Vatikanet om de ny-religiøse bevegelser

Den 4. mai i år offentliggjorde Vatikanet en rapport om de ny-religiøse bevegelser og den utfordring de representerer for Den katolske kirke. Rapporten peker – ifølge International Herald Tribune – blant annet på at mange av disse bevegelsene støttes «både av innflytelsesrike ideologiske krefter og av sterke økonomiske og politiske interesser.»

Rapporten inneholder en av de mest selvkritiske vurderinger Vatikanet overhodet har offentliggjort, skriver Herald Tribune. Vatikanet vedgår nemlig at oppblomstringen av sektene til dels skyldes at «de store kirkene tilsynelatende ikke har imøtekommet behov og lengsler.» Kirken må overveie mulige vidtrekkende forandringer som for eksempel «nytenkning når det gjelder lokale forhold i de tradisjonelle sogn/menigheter», og «utvikling av mer 'broderlige' kirkestrukturer som er bedre tilpasset folks livssituasjon.» Slike fellesskap «bør være åpne for og yde støtte til mennesker med spesielle problemer: skilte og 'gjengifte' og alle som av en eller annen grunn føler seg i utkanten av det kirkelige fellesskap.»

Dokumentet viser til at det har vært foreslått «nytenkning når det gjelder det liturgiske 'mønster' med messer lørdag kveld og søndag morgen,» og tilføyer at «forkynnelse, tilbedelse og felles

bønn ikke nødvendigvis må begrenses til de tradisjonelle kirkerom.» De nye bevegelser/kulter fyller «et tomrom som roper på å bli fylt,» skriver Vatikanet.

Svar på spørreskjemaer til 75 bispekonferanser antyder at det er «mange svakheter og megen utilstrekkelighet i Kirkens 'oppførsel' som kan bidra til sektenes suksess.»

Det 27 siders dokumentet, som har tittelen «Sekter eller nye religiøse bevegelser: En pastoral utfordring», støtter seg til en undersøkelse foretatt av tre Vatikansekretariater og Den pavelige kulturkommisjon. Det tar for seg det Vatikanets hovedtalsmann Joaquin Navarro kaller «en av de største farer Kirken står overfor.» Faktum er at millioner av romersk-katolske kristne har vendt ryggen til sine forfedres tro, og mange av disse har funnet et nytt trosengasjement i de nye «evangelikale sekter» med tilknytning til fundamentalistisk protestantisme. Særlig blant unge og fattige i Latin-Amerika har slike sekter vunnet mange tilhengere.

Rapporten peker på at disse gruppenes oppblomstring til dels skyldes at de både gir «menneskelig varme, omsorg og støtte i små, nære fellesskap», og «en form for bønn og forkynnelse som ligger nærmere opp til de enkelte folks kulturelle mønster og dere lengsler.»

Ny evighetsfange?

Den 54-årige baptistpastoren Pjotr Rumatsjik, som i 1980 ble dømt til 5 år med strengt regime, har fått en ny dom på 5 år. Den siste dommen – hans sjette i alt – falt 7. februar, skriver Røpet fra Øst.

Rumatsjik skulle ha vært løslatt i august i fjor. Men han ble holdt tilbake i leiren, og i løpet av høsten ble det klart at man forberedte en ny rettsak mot ham. Grunnen til at det trakk ut med

rettsaken, oppgis å være problemer med de av hans fangekamerater som var innkalt som vitner. Deres utsagn var åpenbart falske.

Rumatsjik føyer seg inn i rekken av kristne fanger som i den senere tid er dømt på ny til årelange fengselsstraffer ved en administrativ forføyning. Dommene er avsagt på grunnlag av «forsettlig ulydighet» – et begrep som leirledelsen kan tolke etter forgodtbefin-

nende. «Ulydigheten» kan f.eks. bestå i at fangen har bedt åpenlyst i cellen, eller at han har snakket med andre fanger om Gud.

Pjotr Rumatsjik har hittil tilbragt 17 år i fangenskap for sin tros skyld. Sist hans kone fikk besøke ham – i juli i fjor – var han sterkt redusert av sykdom og utmattelse. Han kunne f.eks. ikke sitte oppreist, men måtte ligge det meste av tiden under besøket.

Oppstandelse nærvær er tittelen på Jan Erik Rekdals siste bok, og oppstandelsen er da også gjennomgangstema for denne diktsamlingen, som forøvrig er kronologisk ordnet etter kalenderåret/kirkeåret: Fra første dikt «Nyttårsnatt» og året rundt gjennom årstidene og kirkefestene til senhøstes og det siste «Terra resurrectionis»: «Jeg må skynde meg til Irland. Der skal jeg legges i jorden.»

Naturen i Rekdals dikt er «besjelet» i nesten Wergelandsk forstand, fordi den i hver fase av årets gang vitner om fornyelsens under, om fornyelsen og gjenfødelsen som nærværende allerede i vinteren og tilintetgjørelsen. Hør bare på diktet «Laetare (midtfasteglede)», hvorledes naturens gjenoppstandelse i den tidlige våren låner sitt billedspråk til påskens tilstundende mirakel:

*«Vi er halvveis igjennom
varmen banker i påskeeggene
vår glede er bare en rosa demring
fremdeles sitter spor av aske
i vår panne
vi skjelner ennå ikke i mørket
morgenrødens blad
i svarttrostens gule nebb.»*

Men oppstandelsens under skaper først og fremst glede,

en egen overgiven munterhet som er i slekt med de barokke salmistene som dikteren også henviser til:

*«Oppstandelsens gapskratt
sprenger graven
ler hull i mørket
og beveger seg med bølgende mave
inn i den nye dagen.»*

Og i en av samlingens prosatekster heter det: «I latter og oppstandelse gjærer den klossete lystighet som skaper butte former, barn, barokke salmister og hvalrosser.» Slik er Rekdals dikt gjennomtrengt av en sensualitet som både ser, hører, lukter og – hva sjeldnere er – smaker. Slår man opp på side 13, finner man, før diktet «Askeonsdag», en prosatekst – en fastelavnstekst! – med tittelen «Plaza konditori på Damplassen – Ullevål Ha-

veby». Et sted som ikke er ukjent for strøkets beboere, men hermed også forevige i litteraturen, med sin «Wales-snitte» som ligger der utilslørt på «glassdiskens ottoman». Også inntagelsen av Wales-snittet med dens «Saharamyke indre» blir en kjærlighetsakt som bærer fornyelsen i seg, som gir «myke bekreftende støt dypt nede og inne – det samme myke støt som setter våren i gang i vinteren.»

Men diktens geografi strekker seg lenger enn til Ullevål Haveby, og Siena i Nord-Italia setter rammen – både naturmessig og arkitektonisk – om størsteparten av tekstene. (Derav kanskje også bokomslaget, som i sin bokstavelighet imidlertid penses

Katolikker for retten i Praha
Onsdag den 14. mai ble seks katolikker – blant dem en prest – stilt for retten i Praha. Tiltalen mot de seks går ut på at de har importert, mangfoldiggjort og distribuert religiøs litteratur. Kilder som det britiske Keston College har vært i kontakt med i Tsjekkoslovakia, kan fortelle at anklagen mot de seks trolig også vil omfatte forsøk på å hindre statens

oppsyn med Kirken, og besittelse av skrivemaskiner, fotokopieringsutstyr og store mengder religiøs litteratur.

Alt dette ble konfiskert under en rassa i hjemmet til de seks i april i fjor. Aktoratet anerkjenner den eksemplariske arbeidsteknikken de tiltalte har hatt, men beklager den tiltagende aktiviteten innenfor Den katolske kirke i Tsjekkoslovakia generelt.

Observatører i landet har fortalt Keston College at rettsaken er ment å skulle være et varsel til hundrevis av mennesker som er involvert i produksjon av illegal religiøs litteratur. Egentlig er ikke anklagen så svært alvorlig, heller litt pinlig tynn. På den andre siden understrekes myndighetenes behov for å holde «maskineriet» i gang. NØP

- oppstandelsens dikter

tanken inn på et litt ensidig spor.) Disse «italienske» diktene kulminerer i den overdådige prosateksten «Inne i en negers hånd» der dikteren blir hentet til himmels – eller iallfall opp på hustakene – av jomfru Maria selv. «Det er så godt å se at du er en frodig kvinne og ingen anemisk jomfru,» slipper det ut av ham. «Pass dine ord, unge mann, en jomfru kan romme alt. Men du er fremdeles for mye barn av din tid til å se det. Jeg er livets jomfru og alltid jomfru.» «Denne rødmen i huden din...?» «Den er også himmelsk, men det fins gjenskinns av den her på jorden i valmuene og i havet i konkyliene (...). Gjenskinns er altså noe mer enn en etterlikning – det er en respons, et svar, en bekreftelse. Si derfor ikke lenger: Det er bare gjenskinns.»

Men nå er anmeldelsen kommet til det punkt hvor sitatfristelsen truer med å ta overhånd, og hvor det passer seg å si: Les selv! Allikevel er det et dikt jeg har lyst til å sitere til slutt, for ytterligere å vise bildenes liv og indre sammenheng i denne samlingen. Atter dreier det seg om bakerovner, ikke i Ullevål Haveby, men i «Priscillas katakombe»:

«Livet står tettere her mellom gravhyllene fulle av døde som bakerovner med brød livet kjennes tydeligere når vi famler oss vei inne i jordens veldige buk frem til det mørkeste punkt i påfuglens utslåtte hale her inne begynner lukten av vår her ruges det frem oppstandelsens hvite lys.»

For døden er aldri slutten, men bærer i seg kimen til stadig nytt liv. I Jan Erik Rekdals diktning brytes livsfornyelsen i stadig nye bilder, som i påfuglens utslåtte hale – jordnært, frodig og tett. Det er en diktning til å få mot av.

Jan Erik Rekdal
Oppstandelse nærvær
Aschehoug 1985

Protester mot «embedsforbud»
Det antas at antallet katolske prester med «embedsforbud» (når en prest fratras retten til å inneha et embede) i Tsjekkoslovakia nå er over 400. De fleste av disse prestene har valgt å tie med uretten, andre har gått «under jorden,» mens noen få tar opp saken med myndighetene. Rudolf Chady hører til den siste gruppen. Han er sokneprest i Hrachoviste i Trencin-provinsen i Slovakia. Han har siden den 7. oktober i fjor kjempet mot «embedsforbudet,» og brevvekslingen mellom ham og myndighetene i Tsjekkoslovakia er nå offentliggjort i undergrunnsbladsskriftet «Informace o cirkvi» (Informasjon om kirken). Etter at det statlige kirkeråd i Pressburg erklærte at Chady «på grovt vis hadde neglisjert sine forpliktelser som prest» (uten å si hva neglisjeringen besto i), og fratok ham retten til å inneha et presteembede, henvendte Chady seg til kulturministeriet i Pressburg og viste til at alle tsjekkiske statsborgere etter loven har rett til å arbeide at han derfor fremdeles betrakter seg som sokneprest.

I et brev til president Gustav Husak skriver Chady at «loven også skal gjelde for meg som katolsk prest. Hvorfor bryter myndighetene sin egen lov? De har selv skyld for at vårt samfunn og vår stat mister anseelse når slikt blir kjent.» Samtidig understreker Chady at han vil tjene menneskene og lære dem aktelse for moral og lov. «Må jeg nå anta at jeg er uten lovens beskyttelse og derigjennom stilt på linje med kriminelle?»

Det finnes ikke noe svar fra Husak i undergrunnsbladet, og årsaken er trolig at Chady ikke har fått noe svarbrev. Men protestene tyder på at prestene ikke lenger stilltiende vil godta at de ikke har noen rettigheter overfor myndighetene.

Kirkene i Australia kritiske
Kirkeledere i Australia har vært blant de mest kritiske til regjeringens beslutning om ikke å gå videre med lovgivning som ville gjøre det lettere for landets urbefolkning å få eiendomsretten til de landområder de hadde før koloniseringen av kontinentet startet for flere hundre år siden. Charles Harris, leder

for en kirke som har stor oppslutning blant urbefolkningen, sier i en kommentar at avgjørelsen i regjeringen er rasis-tisk, feig og et skudd for baugen for urbefolkningens rettigheter. John Grindrod, erkebiskop av Brisbane og primas for Den angelikanske kirke i Australia, sier at hans kirke er dypt rystet over den forverring og smerte som

myndighetene har påført urbefolkningen.

Statsminister Bob Hawke sier i en kommentar at endringen i regjeringens holdning til urbefolkningen skyldes en endring i hele den australske befolkningens holdning til disse spørsmålene. I 1967 vedtok en folkeavstemming at regjeringen skulle få ansvaret for å for-

8 KIRKELIG FELTMARSJALL?

«Ikke jeg!» svarer kardinal Sin, erkebiskop av Manila, på det spørsmålet – ifølge CATHOLIC HERALD. Vi sakser fra avisens rapport for en tid siden om et møte i London med den frittalende kardinal med et navn som – i hvert fall på engelsk – ikke lyder helt patent: «Kardinal Synd» må da være et av tilfældighetenes mer humoristiske blinkskudd! Og kardinalen selv har neppe noe imot sitt litt tvilsomme navn: Han har så absolutt sans for humor – og for en god replikk.

Kirkens rolle i forbindelse med omveltningene på Filippinene var «av pastoral, ikke politisk art,» forklarer kardinalen. «Politikk er menneskeverk, og alt menneskeverk har moralske aspekter. Kirkens opp-gave er nettopp å vise til prinsippene, til det moralsk riktige. Som for eksempel nå under valget hos oss: Vi oppfordret folk til å gjøre valget til en ærlig og rettferdig affære – det skal et valg jo være. Altså – vi deltok i politikken på grunn av det moralske aspekt.»

Kardinal Sin forteller hvordan general Ramos og forsvarsminister Enrile var kommet til ham etter at de hadde «sviktet» Marcos og ville gå over til opposisjonen: «De to ville blitt drept av Marcos' tropper, men jeg sendte bud ut til mine folk og sa: Kom og

støtt våre gode venner Enrile og Ramos. På kort tid var nær en halv million mennesker samlet for å beskytte avhopperne,» beretter kardinalen. «Det var både nonner og gamle kvinner med kors i hendene blant dem, men det viktigste var de unge pikene som uforferdet gikk mot tanksene og begynte å kysse soldatene. De ble fullstendig overrumplet – og ute av stand til å gjøre noe. Var ikke det aldeles herlig?» spør kardinal Sin med blink i øyet.

Paven hadde gjort det klart at det «ikke måtte skje noen innblanding i de politiske affærer fra Kirkens side, og vi blandet oss ikke inn. Vi kom med fordi vi ønsket å redde vårt folk, vi fryktet vold og blodsutgydelse.» Et stort smil fra kardinalen da det antydes

at han kunne ha satt et eksempel til etterfølgelse ved å spille rollen som «kirkelig feltmarsjall». «En hyrde må sørge for at det er orden på sakene, det er hans oppgave å redde sin hjord fra død og vold.»

På spørsmål om hvilken rolle den pavelige nuntius hadde spilt under krisen, understreket kardinalen at erkebiskop Bruno Torpigliani var en «bønnens mann», og at hans diplomatiske status hindret ham i å gripe inn. I et intervju med Hong Kong avisen Asia Focus kort etter valget hadde Sin karakterisert erkebiskopen som en «rørledning» til Vatikanet for den tidligere første dame Imelda Marcos...

Det er hevet over tvil at kardinalen hadde minst én finger med i spillet da opposisjonen samlet seg om Cory Aquino som motkandidat til Marcos ved valget. Ifølge Sin foregikk det på følgende måte: «Jeg sa til Cory Aquino at det ville være galskap å stille hvis hun og Laurel ikke stod samlet... og da Laurel kom til meg, sa jeg til ham: 'Herr Laurel, De er, dessverre, ikke spesielt vakker og tiltrekkende, De bør heller være visepresident. Den garvede politiker gikk med på det, men det kostet ham indre kamp og tårer –

handle med representantene for urbefolkningen i landet. Nå vil regjeringen overføre dette ansvaret til de enkelte delstatene. I Australia er det en vanlig oppfatning at urbefolkningen vil ha større vansker med å nå frem med sine krav i delstatsforsamlingene, enn i direkte forhandlinger med regjeringen.

NØP

Avspenning i tyrkisk religionspolitikk

Med ødeleggelsen av en historisk verdifull kirke i Istanbul sommeren 1985 nådde undertrykkelsespolitikken overfor Tyrkias fem millioner ortodokse kristne et høydepunkt. Men i år har blant andre erkebiskop Jakovos, som er bosatt i Ame-

rika, men stammer fra den tyrkiske øya Imbros, fått innreisetilatelse. Det har i mange år ikke vært mulig.

Et skritt i samme retning er tillatelsen til gjenoppbygging av det økumeniske patriarkats nedbrente hovedsete.

FRA KATOLSK ORIENTERING

9

Erkebiskopen av Manila, kardinal Jaime Sin, hadde litt av hvert på hjertet da han møtte pressen under sitt besøk i London i våres.

(Press Association Photos)

stolthetens tårer.»

Kardinalen mener at Cory Aquinos styre ville bety slutten på truselen om kommunistoppørør på Filippinene. Han viser blant annet til et møte med seksten representanter for NAP, de kom for «å hilse på» før jul: «De sa at de ville legge ned våpnene straks vi får en ny ledelse ... Var Marcos blitt sittende, ville faren for kommunistovertagelse steget, men nå har vi løst problemet med ikke-vold. De moderate står meget sterkt,» hevdet han og sa at han ser frem til et styre der rettferd og medfølelse råder. «Rettferdighet uten barmhjertighet er tyranni, og barmhjertighet uten rettferdighet er svakhet. Rettferdighet uten kjærlighet er den rene sosialisme, og kjærlighet uten rettferdighet er vrøvl,» belærte kardinalen de tilstedeværende journalister – og la til med et smil at Cory Aquino hadde sagt noe lignende ...

Kirken på Filippinene vil fortsatt være «en katalysator for regjeringen, men det betyr ikke at vi er en del av Cory-regjeringen,» forklarte han videre. «Men vi vil være nærværende med råd til den nye administrasjonen – råd som kan bidra til å gjøre vårt samfunn bedre.» ●

Seks års fengsel.

Ifølge det britiske informasjonssenter Keston College er den russiske menneskerettighetsforkjemper Kirill Popov dømt til seks års hardt straffarbeid og fem år i indre eksil. Popov, som er fra Moskva, er utdannet kjemiker ved universitetet der.

Det var i begynnelsen av 70-årene at Popov ble med i menneskerettighetsar-

beidet, der han blant annet arbeidet med å formidle hjelp til politiske fanger og deres familier. I 1977 ble han tvangsinnlagt på et psykiatrisk sykehus etter å ha blitt arrestert i et lokale der en gruppe pinsevenner holdt møte.

Popov er selv katolikk og gikk regelmessig til messe i en katolsk kirke i Moskva, men han har også mange venner i pinsevennemiljøet. NØP

«Nybegynneren trenger råd for å vite hva som er mest gagnlig. Derfor er det nødvendig med en åndelig vegleder,» skriver den hellige Teresa av Avila i sin selvbiografi.

Jo Gjessing slutter seg i denne artikkelen helhjertet til Teresas ord og tilføyer at det «såvisst ikke bare er nybegynnere som trenger en vegleder . . .»

Teresa av Avila skriver i sin selvbiografi:

Nybegynneren trenger råd for å vite hva som er mest gagnlig. Derfor er det svært nødvendig å ha en åndelig vegleder – men han må være erfaren. Er han ikke erfaren, kan han lett komme til å lede et menneske uten å forstå det – og uten at det forstår ham. For vi vet at vi bør gjøre det veglederen vår sier, og ofte våger vi ikke engang gjøre det minste avvik fra det som blir oss foreskrevet. Jeg har truffet mennesker som åndelige vegledere har gjort så nedtrykte og motløse at jeg har hatt den største medlidenhet med dem. Ja, noen av dem har ikke visst hvor de skulle gjøre av seg. En åndelig vegleder som ikke begriper åndelige spørsmål, lammer både kropp og sjel og hindrer ethvert framsteg. Jeg har snakket med en som ble holdt i fangenskap i

åtte år uten lov til å gjøre annet enn lære å kjenne seg selv! Og likevel ledet Herren henne til hvilens bønn. Men så førte det også til store smerter . . .

Den hellige Teresa fra Avila (1515–1582) er ikke i tvil: Skal vi gjøre framsteg i det intime kjærlighetslivet vi som kristne er kalt til med den tre-éne Gud, trenger vi en åndelig vegleder. Rett nok skriver Teresa i sitatet foran – som er hentet fra den storslåtte selvbiografien hennes (13.14) – om «nybegynnerne», om dem som «nettopp» har slått inn på den indre bønnens veg. Men leser vi andre steder der Teresa skriver om skriftefedre og åndelige vegledere, for eksempel i «Den indre borgen» (8:8 ff), ser vi at det såvisst ikke bare er «nybegynnerne» som trenger en vegleder. Og hvem av oss kan forresten si om seg selv at

Tre prosent brukte stemmeretten

Snaut 3 prosent, 2,9 for å være nøyaktig, av Den norske Kirkes stemmeberettigede medlemmer deltok i menighetsrådsvalget i fjor høst. Det viser den første riksdekkende kirkeoversikten noen gang, presentert i nyss utkomne Årbok for Den norske kirke 1986. KIRKE-AKTUELT

Hva sier Teresa

han eller hun ikke er en «nybegynner» som kristen?!

Veglederens oppgave

Fader Ernest E. Larkin O. Carm. skriver i sin artikkel, «New Aspects of Spiritual Direction» (1978):

I begynnelsen, for eksempel for Antonios og de andre eneboerne i ørkenen, var den åndelige far en lærer som etterhvert sendte «eleven» sin fra seg så han kunne leve sitt eget ensomme liv som munk. Med munkefelleskapene til Pakomios og utviklingen av klosterlivet i middelalderen ble den åndelige veglederen til husfaren, abbeden i klosteret. Men i begge tilfelle var han en «far», en som skulle bringe livet videre til nye mennesker.

Han var mer enn en instruktør som skulle lære bort et sett leve-regler eller gjengs praksis . . .

Når vi spør et menneske om å være åndelig vegleder for oss, er det for å få hjelp til å forstå vår egen åndelige situasjon, til å finne ut hvilke avgjørelser vi bør fatte, og til – midt i alt det vi opplever og erfarer – å skjelve hva som er Den Hellige Ånds verk og vilje, og hva som ikke er det. Den åndelige veglederens viktigste oppgave er å hjelp oss med å «bedømme åndsyttringene» (1 Kor 12,10).

Flere kvinner til Det lutherske verdensforbund!

Generalsekretæren i Det Lutherske Verdensforbund, Gunnar Stålsett, har i et brev oppfordret alle medlemskirkene til å øke andelen av kvinnelige delegater, komité-medlemmer og ansatte i sentrale sekretariater. Stålsett uttrykker stor bekymring over at så få kvinner er representert i kirkenes ulike virksomheter.

NØP

Fellesmøte for nordiske lutherske biskoper i 1987?

Trolig vil rundt 40 lutherske biskoper fra de nordiske landene møtes på Gotland utenfor vestkysten av Sverige i august neste år. Forrige gang et slikt møte fant sted var i 1983 i Danmark. Erkebiskop Bertil Werkstrøm i Stockholm

og hans stab står for planleggingen av sammenkomsten, mens biskopen i Visby skal være vert for sine nordiske kolleger. Formålet med møtet er å styrke båndene mellom de nordiske biskopene og utvide kontaktnettet som allerede eksisterer mellom de lutherske kirkene i de nordiske landene.

NØP

av Avila om åndelige vegledere?

11

Veglederen skal peke for oss på den éne Veglederen, Han som er «vegen, sannheten og livet» (Joh 14,6).

Hva kjennetegner en god vegleder?

Når vi går til skriftemål, går vi til en prest. Han har fått Den Hellige Ånd nedbedt over sitt hode av biskopen nettopp for å gjøre en slik – sakramental – tjeneste.

Når vi søker en åndelig vegleder, går vi imidlertid til en kristen som vi tror kan hjelpe oss, uavhengig av om vedkommende er prest eller lekmann eller -kvinne. Tjenesten som vegleder hører ikke først og fremst til den sakramentale tjenesten (d.v.s. biskops-/preste-/diakon-tjenesten) i Kirken – men til den karismatiske. For eksempel startet sene i Den østlig-ortodokse kirke viser oss dét.

I «Den indre borgen» (8:9) nevner den hellige Teresa ting som bør kjennetegne det mennesket vi ønsker å ha som åndelig vegleder:

... Derfor råder jeg dere til å vende dere til en person som er meget lærd og – om det finnes noen slik – like dypt åndelig...

I selvbiografien sin (13:16) skriver hun at vedkommende

bør ha god vurderingsevne og stor erfaring – og: «Om han dessuten er lærd, er det en meget stor fordel.»

Når Teresa her – som i det sitatet som innledet denne lille artikkelen – skriver at veglederen «må være erfaren», «bør ha... stor erfaring», sikter hun ikke til «erfaringer» i sin alminnelighet. Det Teresa mener, er at den åndelige veglederen bør ha erfart Den Hellige Ånds omskapende og nyskapende virksomhet på en slik måte at han eller hun har blitt ført inn i Kristi egen lidelse og i den har nådd fram til åndelig modenhet. Et menneske som har nådd en slik åndelig modenhet – og som dermed har blitt «innvidd» i Guds hemmeligheter –, «forstår» også livet i Kristus.

På liknende måte er det når Teresa sier at veglederen helst bør være «lærd». Heller ikke da tenker hun på «lærdom» i sin alminnelighet. Hva hun mener, ser vi best av dette sitatet fra selvbiografien hennes (13:18) – der hun skriver om «lærde» vegledere:

Jeg har alltid skattet dem høyt. Selv om en del av dem mangler egen erfaring, har de ikke noe imot det åndelige livet eller er uten kunnskap om det. For de

kjenner Den Hellige Skrift, og der kan de alltid finne de gode, åndelige sannhetene.

Som en sammenfatning kan vi altså si at det er tre egenskaper som – ifølge kirkelæreren Teresa – kjennetegner en god vegleder: Åndelig erfaring som det viktigste, og dertil sunn vurderingsevne og inngående kjennskap til Skriften.

Alltid personlig, aldri «privat»

Den evangelisk-lutherske læretradisjonen sier oss at Kirken er «der» evangeliet blir forkynt rett og sakramentene blir forvaltet riktig. Som nevnt foran er ikke den åndelige vegledertjenesten knyttet direkte til den sakramentale tjenesten i Kirken. Likevel gjør vi rett i å se på såvel vegledertjenesten som den indre bønningen, «meditasjonen», som «forkynnelse» i videre forstand. Derfor er det heller ikke til å undre seg over at Teresa – i alt hun skriver om åndelige vegledere – forutsetter at både de selv og dem som de vegleder, trofast holder seg til Kirkens trosarv. Forholdet mellom en som søker åndelig vegledning og veglederen er alltid dypt personlig – men fordi Kirken er fellesskapet av de troende, er det aldri «privat».

Prioriteringer

Nivået for verdens militærutgifter stiger fortsatt år for år. De to store militæraliansene, NATO og Warszawapakten, tegner seg for størstedelen av de stigende utgiftene . . .

I en verden hvor det er et skrikende behov for bedre helsevesen, utdannelse og velferd, og hvor det er utbredt under-

ernæring og sult, betyr hver dollar som brukes til våpen, at slike behov skubbes ytterligere ut i framtiden. Dette gjelder både for rike og fattige nasjoner . . .

Det er et spørsmål om prioritering: Enten bruker vi flere av de sparsomme ressursene til å forbedre folks levevilkår, eller vi bruker mer til våpen.

FRA FOLKEVETT

Dansk AC 90 år

Det danske AC – Academicum Catholicum – ble stiftet i mai 1896 og feirer altså i år «sine første 90 år» som det heter i foreningens program.

Jubileet ble markert med festmesse og konsert den 6. mai. I messen inngikk blant annet deler av liturgien for den hellige Knut – Danmarks vernehelgen – som ikke har vært sunget siden middelalderen, men som ble rekonstruert for noen år siden.

12 Else-Britt Nilsen:

VOLD I FAMILIEN

*Når vi vet
at det knapt finnes
noen institusjon
med bedre forutsetninger
for å tilfredsstille
enkeltindividets behov
for nærhet,
kontakt og ømhet
enn familien,
fremstår det
som et paradoks
at der vi mottar
mest kjærlighet,
blir vi også
utsatt for
mest vold.*

En rekke fagfolk forsøker å kartlegge omfanget av og årsakene til vold i familien. Studiene er etterhvert blitt tallrike, men fortsatt er det mye vi ikke vet. I 1985 merket vi oss to bøker på det hjemlige marked: Religionsforskeren Eva Lundgrens *I Herrens vold* og *Barnemishandling i Norden* redigert av den danske legen Joav Marrick.

Kvinnemishandling

Lundgrens bok har vakt så stor oppmerksomhet at man lett kan ha inntrykk av å kjenne boken uten selv å ha lest den. Forfatteren gir en utførlig presentasjon av ti enkelttilfeller av hustrumishandling, og det forhold at søkelyset er rettet mot kristne – spesielt karismatiske – miljøer, gjør boken til litt av en brannfakkell. Volden legitimeres ut fra en ramme av synd og skyld, gudgitt autoritet kontra underordning, – og straffen tildeles i Guds navn.

Hva slags menn er det som oppfører seg slik? De er ledere i sine religiøse miljøer, og de får indirekte støtte der. Mennene ser ikke ut til å oppleve at de gjør noe galt, de handler som de gjør for kvinnenes frelse. Mer overraskende er det at flere av kvinnene forsvarer sine menns

atferd. Helene – firebarnsmor – formulerer det slik:

«Eg vil slett ikkje kalle det mishandling. Eg vil kalle det at han arbeider for å gjøre det klart for meg at eg må streve for å bli ei tryggare mor, for ungan er utrygge. De sutrer og er engstelige, og det er jo klart at eg har ikkje fått til det å være mor. Så må han gjøre det klart for Djævelen i meg at det er alvorlig, det her, det står om ungan si lykke også.»

For en utenforstående synes det uforståelig at ikke flere av kvinnene bryter ut av slike forhold. Kvinnene vi møter, var i utgangspunktet ressurssterke personer både intellektuelt og sosialt. Lundgren antyder et svar når hun taler om «materialtrettthet» – om å slite et menneske ut til motstanden opphører. Frykt er sikkert en annen årsak. Frykten lammer og gjør at man ikke lenger er istand til å ta noen beslutning for eget liv.

«Blir du slått?»

Ingen av de tre hjelpeinstansene vi møter i boken, er adekvate – hverken prest, sosionom eller krisesenter. Så lenge problemet ikke blir formulert av kvinnene selv, er det vanskelig å hjelpe. Noen utenfra må spørre: «Blir du slått?» Men

1.829 språk

Deler av bibelen er nå oversatt til 1.829 språk og dialekter. Det er en økning på 21 språk fra i fjor, og sikrer Bibelens plass som verdens mest oversatte bok. Noen av språkene er ikke lenger i bruk.

Hele Bibelen er nå oversatt til 293 språk. Nytestamentet til ytterligere 618 språk og enkelte bibelbøker til ytterligere 918 språk.

Blant språkene som i fjor fikk hele Bibelen, er haitisk. KIRKE-AKTUELT

dette forutsetter både diskresjon og kompetanse fra spørsmålsstillerens side. Det er ingen tilfeldighet at Lundgren i annen sammenheng har antydnet at hennes rolle som intervjuer av de ti kvinnene, ofte var krevende. Og at rollen strengt tatt krevde andre faglige forutsetninger enn de hun selv hadde.

En stadig pågående diskusjon angår forholdet mellom fysisk og psykisk vold. Elisabeth – en av kvinnene i boken – hevder at det er meningsløst å diskutere om den psykiske mishandlingen er verre enn den fysiske. «Den fysiske er selvfølgelig den verste, men det er jo ikke ubegrunnet angst det er snakk om, det er konkret redsel, for det man vet kan skje når som helst. Hvis du vet at du kan bli slått, er du alltid redd. Sånn at den psykiske terroren er ubeskrivelig.»

Selv om Lundgren tar for seg kristne miljøer, kan vi ikke ut fra boken trekke noen slutning om hvorvidt mishandling er mer – eventuelt mindre – typisk for disse miljøene enn for andre. At slikt finner sted også i kristne miljøer, er imidlertid mer enn beklagelig. Med rette understreker Inge Lønning i bokens forord: «Verre enn noen annen form

Andaktstelefon

For et år eller to siden ble det installert en telefonsvarer med innspilte andakter i Kråkerøy Menighet, melder Kråkerøy Menighetsblad.

Andaktstelefonen har hittil blitt oppringt ca. 4600 ganger. På spørsmålet om hvor mange det kan dreie seg om pr.

dag, svarer sognepresten at hans inntrykk er at tallet ligger på 3–5 oppringninger pr. dag. Han har også opplevd å få takkehenndelser helt fra Oslo og andre steder utenfor Kråkerøy. Hvilket skulle tilsi at telefonen er til hjelp sånn rundt omkring.

Nummeret er: 44 484

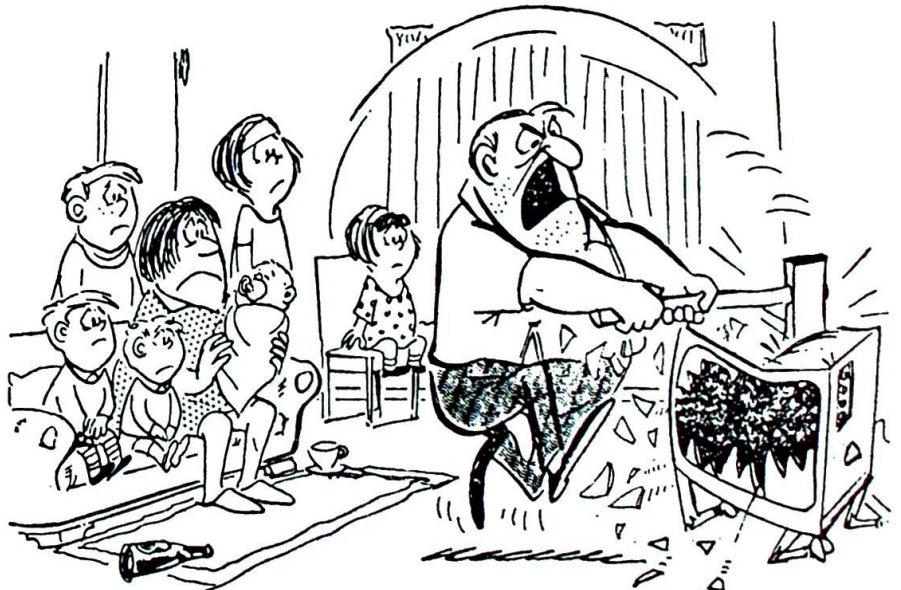
for vold er den som begrunnes eller unnskyldes ved hjelp av teologisk tankespinn.»

Vold mot barn

Vold er selvsagt ikke noe som bare gjelder kvinner. Også kvinner øver vold mot menn, og foreldre mot sine barn. Det siste er emnet for *Barnemishandling i Norden*. Boken er blitt til som resultat av det første nordiske seminar om barnemishandling (Danmark 1983). En rekke artikler tar opp barns oppvekstvilkår og de faktorer som påvirker dem. I vår sammenheng er det nærliggende å stanse ved det

som sies om vold i familien. Hva forårsaker vold i familien? Den norske psykolog Jan Seidel påpeker i sitt bidrag flere forhold:

- Legitimering av vold innen familien: Ektefellene påberoper seg retten og plikten til å utøve vold mot hverandre og mot barna for å opprettholde familiens likevekt.
- Sammenblanding av kjærlighet og vold; jfr. Skriftens ord om at den som elsker sitt barn, tukter det. Barnet lærer på denne måten at vold mellom mennesker

Sex og vold! Sex og vold! Det er alt de viser!

Tøvær på Cuba

Etter Fidel Castros besøk hos landets biskoper foreligger det nå en analyse av den kirkelige situasjon på Cuba. De enkelte bispedømmer har bidradd til utformingen av dokumentet, som fyller 200 sider.

Kirken mener at det skjer en gradvis avspenning av forholdet mellom kirke og stat. Men det er stadig gnisninger i det lokale sognearbeid. Biskopene anser en åpen og fri dialog med regjeringen for nyttig. Den er betingelse for forsoning på det nasjonale plan. KIPA/KAT.ORIENT.

14

- som står hverandre nær, er tillatt og legitimt.
- Vold er et middel i den moralske trening av barn. Kravet om ikke å «skjemme bort» barnet fremstår som et overordnet prinsipp for foreldrene. Ikke bare trenger barn å bli slått, men de fortjener det.
 - Man kan vanskelig unnslå at bruk av vold kan gi positive resultater, f.eks. lydige barn. Først i dag begynner man å ane de langsiktige negative virkninger av denne form for dressur.

– Foreldrene har moralsk plikt til å trene barna – særlig guttene – til å bruke vold. Uten trening til å bruke/ta imot vold, vil man senere få problemer med å klare seg i en voldelig verden.

Listen kunne ha vært lenger, men disse momentene burde være mange nok til å overbevise om at samfunnets kultur er nært forbundet med den måten barna behandles på. Skal vi ha noe håp om å bryte familievoldens onde sirkel, må vi etter all sannsynlighet ta opp

Amerikanske biskoper imot dødsstraff

Den katolske bispekonferansen i USA går sterkt imot den planlagte utvidelsen og gjeninnføringen av dødsstraffen som stadig flere delstater tar i bruk. I et brev til alle senatorene oppfordrer biskopene til å ta avstand fra de nye lovforslagene som gjør en slik innføring mulig. Biskopene uttrykker «dyp bekymring» over det stigende antall henrettelser i de stater

til alvorlig vurdering det grunnlag vi gir den oppvoksende slekt. Kan vi lære barn en mer adekvat problemløsning enn den som bygger på vold og muskelkraft?

Eva Lundgren

I Herrens vold

Cappelens Forlag

Oslo 1985

og

Joav Merrick (red.)

Barnemishandling i Norden

Universitetsforlaget

Oslo/Bergen/Stavanger/Tromsø

1985

CARITAS NORGE

BØNN OM HJELP TIL POLEN

Etter atomkatastrofen ved Kiev drev en atomsky over Polen. Kyrne gir nå radioaktiv melk, som er ubrukelig.

De polske biskoper har sendt ut en appell til de europeiske Caritas-organisasjoner om store mengder tørrmelk. Biskopene tenker særlig på de 2,1 millioner polske barn under 3 år. Behovet for tørrmelk ventes å vare frem til juli, så behovet er 6.300 tonn

Hittil er disse mengder sendt:

Americares Foundation	50,0 tonn
Caritas Sveits	21,0 tonn
Polske kongress i Amerika	30,5 tonn
Caritas Tyskland	178,2 tonn
Caritas Østerrike	60,0 tonn
Caritas Neerlandica	60 tonn
<u>Sammenlagt</u>	<u>399,7 tonn</u>

Caritas Norge tar imot ethvert beløp, stort eller lite, til innkjøp av tørrmelk. Bruk disse kontoer og merk blanketten med POLEN:

Bankgiro 1609 04 21569 – Postgiro 2 02 08 81

som i dag har lovfestet dødsstraff. Biskopene mener dette er en «uakseptabel straffereaksjon.» Samfunnet må finne «bedre måter å hankses med sine forbrytere på,» sier biskopene videre. Særlig peker de på det faktum at blant dødsdomte er det en klar overvekt av fattige og fargede, og at dødsstraff som et middel til avskrekking (den forbryterpreventive effekten) forlengst er motbevist.

NØP

Fattigdommen største trusel mener kirken

Det britiske kirkerådet (BCC) ser på arbeidsløshet og fattigdom som de mest alvorlige problemer i dagens Storbritannia. Derfor setter nå BCC i gang en «anti-fattigdomskampanje» som særlig skal rettes mot de politiske partiene. Biskopen i Lincoln, Simon Phipps, som leder aksjonen, sier at målet er å få «alle de politiske partiene til offentlig å

erklære sin holdning til fattigdommen i landet, som i dag angår minst hver syvende brite. De politiske partiene bør presses til å ta disse emnene uttrykkelig opp i sine programmer.»

Hovedproblemet er de langtidsledige, som nå når rekordhøye tall i Storbritannia. Arbeidsledighetstrygden blir bare gitt i ett år, slik at mange av de som fortsatt ikke får arbeid, har lite eller ingenting å leve av.

NØP

MATTEUS-PASJON ANNO 1986

15

En Matteuspasjon på latin – det er hva Trond Kverno, førsteamanuensis ved Norges Musikkhøyskole og vigslet diakon i Den Norske Kirke, har arbeidet med de siste månedene og ukene. Arbeidet på spreng slik hans stil er. Den 15. juni uroppføres verket i St. Olav Domkirke i Oslo i forbindelse med Nordiske Kirkemusikkdager.

«Pasjonen er skrevet for Oslo Domkirkes kor og skulle egentlig vært uroppført Langfredag i år, men det rakk hverken jeg eller koret,» forteller Trond Kverno som også har andre kirkemusikalske jern i ilden – han er nemlig kantor i den svenske Margaretakyrkan. «Fremførelsen i St. Olav skulle vært nummer to, men nå blir altså det uroppførelsen.»

– Men hvorfor velger en norsk luthersk kirkemusiker av den yngre garde latin til en pasjon anno 1986? vil St. Olav gjerne vite.

«Hvorfor ikke! Latin er et slags kirkelig esperanto, dessuten er det et musikalsk språk med lange ord og fine vokaler å synge på. Og en pasjon på latin har muligheter også utenfor det meget snevre norske språkområdet, et moment som

selvsagt er av stor betydning for meg som komponist. Også i musikalsk forstand er Norge 'snevert': Det finnes bare et fåtall kor i dette grissgrendte landet som har kapasitet til å oppføre et slikt verk.»

Trond Kverno er ingen nykommer i norsk liturgi- og kirkemusikkliv. Han har grundige studier i musikkteori og kirkemusikk bak seg, han har vært medlem av Den Norske Kirkes liturgikommission, og han er representert i den nye norske salmeboken – godt representert i enhver forstand.

– Blir det 'nye' klanger vi får høre den 15. juni?

«Det er nok et forholdsvis radikalt tonespråk – til kirkemusikk å være. Men – frykt ikke! – det jeg skriver har solid forankring i velklang, i det som

er godt for øret. Men jeg innrømmer villig at kirkemusikk er en vanskelig sak, det er mange kryssende hensyn man skal forholde seg til. Fra komponisthold blir vi kirkemusikere ofte beskyldt for å være for 'publikumsvennlige', for lite fremadrettet og åpne for det nye. Men når det gjelder bruksmusikken i kirken, den til mer og mindre daglig bruk, er det – etter min mening – viktig å ta hensyn til kirkefolket som ikke først og fremst kommer til kirke drevet av musikkinteresse.»

Trond Kvernos Matteuspasjon er skrevet for solister og kor a capella: Fem stemmer gir toner til Jesu ord, en henspilling på Hans fem sårmerker. Det er ingen «innlagte» salmer eller arier slik som i de klassiske 1700-talls pasjoner hvor nettopp disse delene i særlig grad gjenspeiler den enkelte komponists intensjoner og egenart.

«I «min» pasjon er det i stedet lagt inn en rekke responsorier – faktisk hele 21 – med utvalgte bibelsteder som utdyper selve evangelieteksten og gir det hele et strengt liturgisk preg. Willy Abildsnes har valgt ut disse tekstene, et tidkrevende og utfordrende arbeid som han har funnet

Vatikanet bekymret over sekter i Afrika

Afrika, som har den sterkeste veksten i antall kristne, preges nå av en uhemmet økning av nye sekter. Det dreier seg hovedsaklig om avskallinger fra de store kirkene. De etablerte kirkesamfunnene, de religiøse organisasjonene og flere regjeringer mener dette er en usunn utvikling i det religiøse liv som bare kan mangedoble problemene kristne imellom.

Vatikanet har nylig gitt ut en rapport om sekterisme basert på en verdensom-

spennende intervju-undersøkelse. I rapporten heter det blant annet at Den katolske kirke bevisst må arbeide for å begrense det økende antall sekter i Afrika og andre steder.

Kenya har for eksempel over 800 registrerte sekter, noe som er en verdensrekord i denne sammenheng. Presidenten i landet Daniel arap Moi, har tatt sterkt til orde for en opprydning hvor det må skilles mellom de som er genuint religiøse, og de som for eksempel arbeider på en ren kommersiell basis.

Russisk ortodoks historiker arrestert

Den russiske gresk-ortodokse diakon Vladimir Rusak, ble arrestert i Moskva den 22. april anklaget for «antisovjetisk agitasjon og propaganda.» Rusak ble første gang internasjonalt kjent i 1983 da han skrev en appell til Generalforsamlingen i Kirkenes Verdensråd i Vancouver, hvor han pekte på de van-

16

Trond Kverno – kirkemusiker, komponist og diakon med mange jern i ilden.

lykkelige løsninger på. Det er den seirende Kristus – den korsfestede kongen med krone, som vi ser på de romanske 'triumfkors' – jeg har hatt i tankene under arbeidet. Jeg har ønsket å skrive en pasjon hvor lidelsen er selve triumfen . . .»

Det blir spennende å høre Domkirkens kor stemme i med åpningsordene til Trond Kvernos Matteuspasjon:

Nåde være med dere – og fred fra Ham som var, er og kommer.

Og denne gang er den gamle hilsen altså på det gamle kirkespråk – på latin.

UKJ

Kristin Heffermehl:

Pater Knut Ruyters artikkel «Er Kirken uforsonlig?» i siste nummer av St. Olav lufter mange vesentlige problemer på en befriende åpen måte. Det er problemer som han tydeligvis ofte konfronteres med som sjelesørger, og som mange i hans store flokk strir med.

Når det gjelder hovedtrekkene, kan jeg som «menig sau i flokken» bare breke enig og anerkjennende. Imidlertid var det én formulering i artikkelen som fikk meg til å virre med hodet og prøve å reflektere på egen hånd. Disse refleksjonene vil jeg gjerne dele med andre. (Måtte forresten pater Ruyter få flere og andre reaksjoner enn min!)

Han skriver i forbindelse med Kirkens syn på seksualmoral: «Men resultatet er at mange blir eller føler seg frosset ut fordi de ikke kan eller vil leve opp til en striks seksualmoral.» (Uthevelsen er gjort av meg). Jeg vil foreløpig la konteksten ligge og konsentrere meg om uthevelsen: Er det ikke en betydelig forskjell på å kunne og å ville?

LESERBREV – fra

Kirken er, som han ganske riktig innledningsvis påpeker, gjennom botens sakrament en forsonlig kirke. Vi faller uavlatelig, men Kirken står alltid med åpne og tilgivende armer når vi i anger prøver å reise oss. Men: Hva kan kirken gjøre om vi av egen fri vilje foretrekker å bli liggende? Selvsagt kan og bør den (og Kirken er i denne forstand hele den troende flokk, ikke bare presteskapet) be for oss og vise oss kjærlighet og omtanke. Men Kirken kan ikke komme og si at det er helt i sin orden at vi ønsker å fortsette i horisontalen og ikke reise oss fra vår synd.

Så til konteksten rundt den formuleringen jeg streket under, nemlig Kirkens syn på en fri seksualmoral. Jeg spør da: Hva er best for en mann og en kvinne som elsker hverandre: å leve sammen som ugifte eller å motta ekteskapets sakrament? – Spørsmålet kan virke lett retorisk, men er ikke bare slik ment. Artikkelen er inne på mange andre problemområder hvor det kunne være fristende å stille lignende spørsmål. Jeg bebreider likevel ikke pater Ruyter at han ikke har gitt noen uttømmende behandling av f.eks. så forskjellige problemer som Kirkens

skelige forholdene de gresk-ortodokse lever under i Sovjetunionen.

Rusak er utdannet ved Det teologiske akademi i Moskva og har i mange år arbeidet som medlem av redaksjonen i tidsskriftet «Journal for Moskvapatriarkatet.» Han ble imidlertid avsatt fra denne stillingen da det ble kjent at han arbeidet med et historisk verk om Den gresk-ortodokse kirke i Russland etter

1917. Rusak motsatte seg forbudet mot å publisere dette arbeidet i Vesten, og KGB konfiskerte så hele arkivet hans i 1983. Han fikk forbud mot å tjene i noen kirke før han ville ta sine ord tilbake. Dette har han ikke villet gjøre. Rusak har siden vært gatefeier i Moskva inntil han nå ble arrestert, og han kan risikere syv års fengsel og fem års indre eksil ifølge den paragrafen han er siktet etter. NØP

Stevne på Mariaholm

Søndag 15. juni feires Festen for Kristi legeme og blod med stevne på Mariaholm skolesenter ved Øyeren. Det blir høymesse kl. 11.00 ved biskop Schwenzer, deretter prosesjon. Kl. 14.00 er det sakramentsandakt. Og selvsagt blir det tid til hyggelig samvær i vakre omgivelser.

Oslo og fra Molde

17

holdning til gjengifte og dens syn på kvinnelige prester. Det var åpenbart at det ikke var det han hadde på hjertet denne gangen. (På den annen side håper jeg han eller andre i redaksjonen ved senere anledninger vil behandle disse problemene i separate artikler – eventuelt temanumre). Det som var pater Ruyters anliggende, var Kirkens steilhet og uforsonlighet, og de problemer dette skaper for mange katolikker i vår del av verden.

Her vil jeg komme med en motpåstand: Kirkens steilhet virker også positivt, og ganske særlig i vår forvirrede og uoversiktlige tid der alle normer er på flyt.

Da jeg i 37. år ble gravid, ble jeg satt under press for å få foretatt fostervannsprøve med tanke på abortus provocatus. Legen visste at jeg hadde en åndssvak bror og en søster som ble født med ryggmargsbrokk og døde tre uker etter fødselen. Det kunne derfor ikke utelukkes at jeg bar på genetiske defekter som kunne gi seg uheldige utslag hos et såvidt sent påbegynt barn.

Akkurat da var det utelukkende Kirkens uforsonlige holdning i abortspørsmål som støttet meg.

Dette eksemplet er forhå-

pentligvis utypisk. Stort sett er situasjonen i Norge den i dag at eldre gravide trygler og ber om å få utført fostervannsprøve, og at mange får avslag p.g.a. manglende kapasitet i helsevesenet. Men i fremtiden vil kanskje Staten finne ut at det vil være mer lønnsomt å satse på tidlig diagnose (NB: foreløpig har, så vidt jeg vet, ikke legevitenenskapen funnet noen måte å helbrede sykdommer som ryggmargsbrokk eller mongolisme). På den måten kan individer som må forutses å bli kostbare og brysomme for samfunnet, fjernes. – Da er det viktig at Kirken fremdeles er bygd på en klippe og ikke på sandgrunn.

Jeg ser heller ikke bort fra at eksemplet er for personlig til at det kan ha allmenn interesse. Men det jeg er ganske sikker på, er at vi alle før eller senere vil være i situasjoner hvor Kirken hjelper oss med klare svar.

Legens advarsler ble heldigvis gjort til skamme, og jeg har nå et livlig barn på 2½ år som er til ukentlig forstyrrelse for menigheten under søndagsmessen. Hadde det ikke gått bra, ville jeg hatt sterkt behov for en Kirke som viser aktiv og forpliktende kjærlighet, og her mener jeg en kjærlighet som

ytrer seg i mer enn ord. Jeg vet ikke hvor flinke vi katolikker er til å støtte familier med funksjonshemmede, men jeg har en fornemmelse av at vi burde bruke oss selv mer på dette området.

Jeg er altså nådd fram til samme konklusjon som pater Ruyter: Kirken skal være både forsonlig og uforsonlig på én gang. Men nettopp fordi pater Ruyter betonet de negative sidene ved Kirkens uforsonlighet, syntes jeg det var interessant å tenke litt videre.

For en tid siden – faktisk svært lenge siden! – fikk St. Olav et vennlig brev fra pater Athanasius Kulbach i Molde. Det inneholdt blant annet enkelte kritiske bemerkninger – men langt fra sure! – til bladets omtale av den nye messeboken i nr. 9-85: «Til orientering» het det beskjedent i marginen.

Paterens brev ble gjemt, men ikke glemt i den travle førjulstid. Det var først etter jul vi glemte – hvor vi hadde gjemt det! Men de fleste ting kommer for en dag, så også brevet fra sognepresten i Molde: Under en våropprydning

En bedre fengselspolitikk!

I kjølvannet av flere fangeopprør i britiske fengsler den siste tiden, retter nå Den anglikanske kirke kritikk mot myndighetene og rettsvesenet for den ukritiske og stadig økende bruk av fengselstraff det siste tiår. Resultatet av dette har vært overfylte fengsler, skriver kirkeavisen Church Times.

– Ved å avskrive andre måter å hankses med kriminalitet, har man bidratt til

de problemene britiske fengsler sliter med i dag, heter det i en uttalelse fra Sosialrådet i Den anglikanske kirke (BSR). Uttalelsen har ellers fått den talende overskriften «Ettersøkt: En ny fengselspolitikk!»

Uttalelsen tar ikke parti i den pågående konflikten mellom myndighetene og fangevokterne. I stedet oppfordrer BSR til en grundig debatt om fengselspolitikken i Storbritannia. NØP

Methodister sier «nei» til atomvåpen

Biskopene i Den forenede methodistkirke i USA har bedt kirkens medlemmer og andre engasjerte om å være med i et opprop mot atomvåpen og si et «ja» til fredsinisiativ i global målestokk.

De 58 biskopene har arbeidet med

18

fant vi det i feil arkivmappe! Et ydmykt «*mea culpa*» fra redaktøren.

Det ble lettelse – og små smil – ved gjensynet med «orienteringen» som vi her gjengir – med noen innstramninger. «HURRA, men ikke hele veien» er paterens egen muntre overskrift – med henvisning til St. Olavs «Hurra» for den nye messeboken i den tidligere nevnte omtalen: «Som medlem av Liturgikommisjonen være det meg tillatt å komme med noen uhøytidelige bemerkninger om bok og anmeldelse,» skriver han.

Pater Kulbach slutter seg til St. Olavs ord om at den nye messeboken er et praktverk. «Takk og pris!» tilføyer han og understreker at verket vitner om en omhyggelig redaksjon. Så hans videre bemerkninger:

«Jeg leser (i omtalen) at «Kattolikk» av alle aldre, uansett nasjonale og språklige forutsetninger, vil få stor glede av denne boken.» Det er jeg fullt overbevist om, i hvert fall er det mitt inderligste ønske at riktig mange kommer til å bruke den. (Det skulle også bare mangle, siden en selv har vært med på å drøfte detalj-spørsmål.) Gleden som her ønskes, kan ha sitt utspring i bokens rike liturgiske innhold,

den kan imidlertid også bli resultat av en slags gjettelek, når en f.eks. på s. 32 finner slike merkelige forkortelser som «Cal.» – «Prid.» – «Non» – «id» og mellom disse hieroglyfene romertall i motsatt rekkefølge enn arabertallenes. Men leseren («I alle aldre uansett») vil med glede gjetteseg frem til at dette må ha ett eller annet med kalenderen å gjøre. Lignende med de gåtefulle bokstavene C og S på s. 170. I rubrikken foran leter en forgjeves etter en forklaring . . .

Jeg kan ikke si meg enig i at «Messeboken er ingen bønnebok.» For meg er den det i høyeste grad. Ta bare messenes kirkebønner som i seg selv alene kan sies å være en ren bønneskatt. Personlig er jeg så glad i pinsesekvensen «Kom, O Hellig Ånd, hit ned . . .» At det akkurat i denne bønningen finnes en trykkfeil (v.4: «Hvile for hver tyngt mann, kjøli(n)g under solens brann . . .») gjør meg litt vondt, det må jeg innrømme.

Det er rett og slett rørende med hvilken iver utgiverne vil vise meg hvordan jeg lettest kan finne «mine» helgener «På rett tid og sted» (bilagt folder s. 3). Dessverre gjelder dette bare «rett tid» i kirkeåret og «rett

sted» i boken. Men hvor og når de har levd og sluttet sitt jordiske liv, er det intetsteds noe å finne om i boken. Jeg mener, dersom det i vår ellers nokså turbulente kirkehistorie virkelig finnes lyspunkter, så må vel våre kjære helgener sies å være det. Og det må vel også innrømmes at for den «alminnelige» katolikk er de helliges liv og virke ikke bare et lysende vidnesbyrd om Guds nådes kraft, men også en enkel og liksom naturlig veileder gjennom kirkehistorien.»

Pater Kulbach understreker til slutt – i sitt vennlige brev til redaksjonen – at hans «tanker om messeboken på ingen måte skal forringe bokens verdi. Hvis alt det gode den inneholder, virkelig blir brukt, kan slike små ting bare virke som flyktige skygger uten noen som helst skadevirkning.»

Takk fra redaksjonen til en virkelig oppmerksom leser – med en annen uvurderlig egenskap i tillegg: Sans for humor!

hyrdebrevet om atomopprustning i to år, og i brevet tar de skarpt avstand fra all bruk av atomvåpen. De mener atomvåpen står utenfor kirkens velsignelse, og biskopene går entydig imot opprustning i verdensrommet. – Kostnadene med å utvikle romvåpen for en «stjernekrig» kan ikke bare drøftes ut fra et synspunkt

om krig og fred. Det er også et sosialt rettferdighetstema, sier biskopene. Ved å erklære at den kjernefysiske opprustningen ikke først og fremst er et spørsmål om teknologi, men om menneskehetens sameksistens, oppfordret biskopene både i USA og Sovjetunionen til å fremme et politisk klima som bidrar til forhandlinger om nedrustning og fred. NØP

Kristen forkledning

Pseudo-kristne grupper og utenom-kirkelige bevegelser er ofte vanskelige å «gjenkjenne» som det de egentlig er, ble det hevdet fra katolsk hold i et foredrag i Hildesheim nylig. Bruken av kristne symboler – løst fra kristen lære – forvirrer og er ofte vanskelig å oppdage for «nyomvendte». En av grunnene til sektenes fremgang er tendensen i vår tid til å begrense religionen til den private sfære. KNA

Apropos «apestriden» . . .

19

Blant de mange kommentarer til den debatten om menneskets avstamning som nylig fant sted i store deler av norsk presse (saken gjaldt, som kjent, forslag til ny mønsterplan), har vi merket oss en kronikk av Jo Ørjasæter i Nationen. Ørjasæter skriver her at det saken «egentlig innebærer er ingenting mindre enn en sammenblanding av to vesensulike områder av menneskelig erfaring, to ulike plan av vår bevissthet: det religiøse og det rasjonelt naturvitenskapelige. Og likner svært på det jeg – teologisk ulærd og derfor kanskje ømskinnet – opplever som gudsbespottelse.

Departementet trenger nok ikke bekymre seg så svært om barna i akkurat dette. Viser ikke all erfaring at barn, uten at de tenker det bevisst eller har behov for å sette ord på det, forstår, ja vet, at det religiøse og det rasjonelle er ulike verdener, det ene like sant og virkelig som det andre, men på ulike måter. Så vil

de, forhåpentlig, i modnere alder, komme til at den religiøse dimensjon er selve grunnlaget under vår eksistens, og himmelen over. Hvis de bare ikke er blitt varig forvirret og fremmedgjort av dem som i sin fantasiløse forvirring mener at hvis Gud skapte verden på seks dager og hvilte på den syvende, da

kan ikke utviklingslæren være sann. Og omvendt.

Vi har inntrykk av at stort sett har vitenskapen i vår tid oppgitt å storme troens bastioner – den bataljen var i hovedsaken over ved siste århundreskifte. Mens noen av troens folk ikke helt har oppgitt å holde skanser som ikke er troens . . .

Det har vært troens tragedie i alle tider at kirken i stedet for å møte folks religiøse behov og forsvare deres gudgitte menneskeverd, har tviholdt på posisjoner hvor den ikke hadde noe å gjøre. Med det resultat at enkle mennesker i stor utstrekning forlot troen. En av grunnene, kanskje den viktigste, til at filosofer i dag snakker om «det postkristne samfunn.» Og fremdeles driver noen av dem som vil være troens forsvarende, med å påskynde denne avkristningen, ved det jeg for min del ser som bespottelig sammenblanding av religion og naturvitenskap.

Sveitsergarden 480 år

Sveitsergarden, pavens personlige livvakt, har bestått i 480 år. Det var i 1506 den første kontingent soldater fra det nøytrale alpelandet kom til «lysenes by.» Den gang ble de mottatt av pave Julius II, men selv om mangt og mye

ellers i verden har forandret seg siden den gang, er sveitsergardens oppgave den samme. De skal «dag og natt beskytte pavens person og hans bolig mot farer og vokte over Vatikanets gjennomfartsveier.»

NØP/KIPA

Velkommen – etter 400 år

Katedralen i York – York Minister – åpnet nylig sine dører for katolikker for første gang på 400 år: 2000 troende – med kardinal Basil Hume i spissen – var til stede ved en messe til minne om Margareth Clitherow som led martyrdøden i 1586.

20 Litteratur

Nils E. Bloch-Hoell:

Katolske kristne og vi andre.

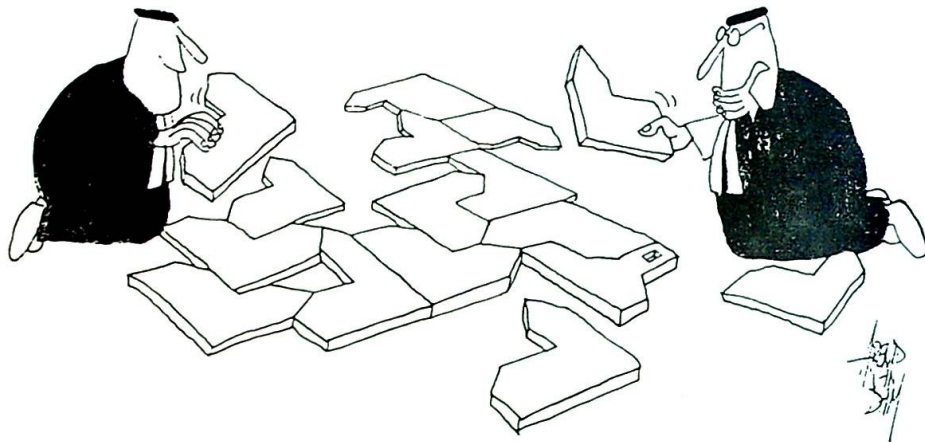
Land og Kirke/Gyldendal Norsk Forlag, 1986. 271 s.

Det verk som prof. Bloch-Hoell nettopp har utgitt, byr på en merkelig blanding av teologi og journalistikk. Og man kan lure på om det dreier seg om en teolog som benytter seg av journalistiske midler for å nå sin leserkrets med et teologisk budskap, eller om vi står overfor en teolog som velger et teologisk emne, men hvis siktemål er en journalists. Ved nærmere undersøkelse oppdager man at det er det siste som er tilfellet. Det er journalistikk det dreier seg om, og den anvendes på forholdet mellom kristne grupper, noe som tittelen også presiserer: «Katolske kristne og vi andre».

Har man først forstått at det er teologisk journalistikk det her er tale om, ser man lettere hvem det er som kan ha glede av denne bok, og hvilket utbytte han/hun kan forvente.

La oss foreta en sammenligning med et annet område av journalistikken. Emnene varierer, men synsvinkelen er felles.

La oss tenke oss at en norsk journalist har brukt meget av sin tid på å reise gjennom Latin-Amerika. I en bok fortel-

ler han hva han har opplevet, han meddeler sine reaksjoner, forteller hvordan han betrakter de latin-amerikanske folks fortid, nåtid og fremtid. Han gjør det med all den innlevelse han er i stand til, uten ett øyeblikk å glemme hva det er på dette kontinent som vil kunne virke tiltalende på hans spesielle leserkrets, og hva det er som vil sjokkere den. Selv er han trygt forankret i sin norske mentalitet og har ikke tenkt å revidere den.

Vi aner hva sammenligningen gjelder. Prof. Bloch-Hoell har vandret meget i den katolske verden. Men la oss først vende tilbake til vår fingerte norske journalist med Latin-Amerika som spesial.

Hvilket utbytte vil en meksikaner eller brasilianer bosatt i Norge ha av en slik bok? Han vil unektelig lære meget om

Latin-Amerika, fordi journalistene nå en gang har det slik at de reiser mer enn de fleste, har lett for å få kontakter, også med viktige personer, de samler på dokumenter, lager kartoteker, kort sagt har mer informasjon enn landenes vanlige innbyggere. Allikevel vil det latin-amerikaneren kan lære av et slikt verk, være av perifer interesse. Folk har jo sin egen kultur i blodet og ikke bare i hjernen.

Og hvilket utbytte vil nordmenn ha av en slik bok? Det er meget sannsynlig at den norske leser ikke bare vil få nyttig informasjon, men at han/hun også vil kvitte seg med enkelte fordommer og forutinntatte meninger. Kanskje får leseren forklaring på noe som på avstand virker anstøtelig eller ubegripelig. Kanskje får den samme nord-

Yorks anglikanske erkebiskop, John Habgood, ønsket kardinal Hume velkommen og sa blant annet at kirkene nå er i ferd med å legge Reformasjonens stridigheter bak seg. Med klar adresse til Nord-Irland sa erkebiskopen at «den festningsmentalitet som skiller oss fra hverandre, må brytes ned.

THE UNIVERSE

Møte kristne — marxister

Vatikansekretariatet for de ikke-troende og det ungarske vitenskapsakademi har planer om sammen å få i stand en konferanse i Budapest 8.-10. oktober for å drøfte «samfunnet og de moralske verdier.» Fra katolsk hold møter bl.a. den franske kardinal Paul Poupard, den østerrikske kardinal Franz König og den ungarske primas, kardinal Laszlo Lekai.

CATHOLIC HERALD

Paven til Columbia

Under sin reise til Columbia vil paven besøke Armero, byen som for en tid siden ble utsatt for et voldsomt vulkanutbrudd. Flere tusen mennesker mistet livet under katastrofen. Pavens reise vil vare fra 1.-8. juli, melder Vatikanet, som ikke nevner noe om et eventuelt besøk på Cuba.

CATHOLIC HERALD

21

mann lyst til å tilbringe en ferie i Mexico. Men ikke et øyeblikk vil den norske leser føle seg provosert i sin norske identitet. Det hele er jo iaktatt med betryggende norske øyne. Forresten vil boken av den norske leser bli vurdert ut fra forfatterens talent som journalist.

Dermed har jeg foreslått min bruksanvisning for «Katolske kristne og vi andre».

Katolikkene vil, ved å studere boken, få en hel del informasjon om sin egen kirke verden over som de ellers ikke har fått i sitt hjemlige miljø. Men de vil føle seg som turister i sitt eget land. De vil også lære en del om den øku-

meniske bevegelse i senere tid, og det er alltid nyttig, selv om ikke akkurat denne bok bringer noe nytt som de ikke tidligere hadde adgang til.

De norske lutheranere vil føle seg oppfordret til å revidere enkelte av sine synspunkter om den katolske kirke. De vil til og med komme så langt som til å se sammenhenger som før var skjult for deres øyne. Men den store sammenheng kommer de neppe til å oppdage, fordi verket i sin mangfoldighet mangler et samlende perspektiv.

Ingen vil bestride forfatterens store teologiske lærdom og kompetanse. Ingen vil be-

stride at han har samlet en meget stor dokumentasjon og møtt de riktige mennesker — bl.a. to paver i private audien- ser. Men ved å velge journalistikken som litterær genre, utsetter han seg for å bli anmeldt som teologisk journal- list. Og da hjelper det lite med de store teologiske kunnska- per, så lenge det journalistiske talent mangler. Teologisk journalistikk trenges, men den er også unektelig en av de van- skeligste former for både journalister og teologer. Få er de som mestrer den.

A. Raulin

Løsningen ligger i Evangeliet

Det er ikke størrelsen på menig- heten som bestemmer effektivite- ten, men kvaliteten av den bønn som ligger bak, mener den ka- tolske presten i Nuuk, pater Paul Marx som tilhører Oblatfedrene. Han er nettopp for tredje gang i løpet av 20 år vendt tilbake til Grønland for å ta vare på den lille katolske menighet der. Det har vært katolikker på Grønland helt siden 1010 da Eirik Raude bragte munk og nonner til landet. De norskættede innbyggere, som døde ut i det 15. århundre, var katolikker. I dag er det bare 50 katolikker på Grønland, og vel

halvparten av dem bor i Godthåb (Nuuk). Resten er fordelt opp og ned langs kysten. Siden 1960 har fem voksne konvertert til den katolske tro.

«Men vi forsøker ikke bevisst å få folk til å konvertere. Heldigvis er de tider forbi da vi konkurrerte med andre kirkesamfunn. Vi er ikke her for å få folk til å skifte etikett, men for å være kanaler for sann omvendelse i menneskenes hjerter,» sier pater Marx, som taler flytende dansk, men er fra USA. Av sitt ordenssamfunn ble han først sendt til Danmark og derfra til Grønland fra 1967 til 74,

så fra 80 til 81, og nå er han tilbake i det land som taler så sterkt til hans indre. «Jeg opplever Grønland med sin storslåtte og barske natur som et kontemplativt land,» sier han. «Og det svarer godt til min egen natur. Vanligvis utstasjoneres den katolske kirke minst to prester. Men det har Kirken ikke råd til. Derfor er det en tillitspost å være her,» sier pateren som bor like ved sin kirke — på toppen av et fjell med hele Nuuk for sine føtter. «Løsningen på Grønlands problemer er å finne i Evangeliet.»

EKUMENISK ORIENTERING

Vår kjære søster
IGNATIA RICHTERS
døde i Oslo den 25.5.86
i en alder av 90 år
etter 64 års klosterliv.

Vi anbefaler vår avdøde medsøster
til de troendes forbønn.

ST. JOSEPHSSØSTRENE

*Fra mitt livs første stund
har jeg satt min lit til deg.
Du valgte meg før jeg så dagens lys.
Min munn skal forkynne din pris,
hele dagen din frelse.*

*Gud, du har lært meg fra mine unge år,
om dine underverk har jeg sunget til denne dag.*

Salme 71 (70)

Lübeck er møtestedet

Det har neppe gått St. Olavs lesere hus forbi at det er Niels Stensen-år i år, 300-års markering av hans død. Flere nyhetsnotiser i de siste numre av bladet har hatt tilknytning til den kjente danske vitenskapsmann som ble katolikk og senere biskop av Hamburg og Schwerin og døde som fattig, glemt og selvpoppofrende misjonsprest i Schwerin. Nå er hans saligkårsingsprosess i gang – og de nordiske biskoper har nylig henvendt seg til paven med bønn om å fremskynde saligkårsingen.

Et høydepunkt i feiringen av 300-års jubileet blir den «**Nordischer Katolikentag**» som biskop Wittler av Osnabrück, inviterer til i Lübeck i dagene 22.–24. august – et stort anlagt arrangement for nord-tyske og skandinaviske katolikker. Det er annen gang biskop Wittler inviterer til en slik «Nordischer Katholikentag» – første gang var i 1966: Den gang ble det knyttet mange bånd mellom nordiske og tyske katolikker – både på det personlige plan og på menighetsplan. I tillegg «utløste denne 'Katholikentag' også det skred av pastoral og finansiell hjelp som har gjort katolsk liv og arbeid så meget lettere for oss i Norden,» som biskop John W. Gran skriver i Den nordiske bispekonferanses 25-års jubileumsskrift.

Programmet i Lübeck blir rikholdig og spennende ifølge det materiale St. Olav har fått tilsendt

av pater Grégoire O. P. på vegne av den danske arbeidsgruppe for Stensen-jubileet. Fredag den 22. om kvelden åpnes det hele med en akademisk fest i audienssalen i Rådhuset i den gamle Hansaby: Hovedtalen holdes av biskop Martensen om emnet «Niels Stensens oppdagelse av Kirken.» Lørdag er det to hovedpunkter: Først høymesse i Lübecker Dom ved biskop Wittler og alle de nordiske biskoper – diverse kirkekor vil sørge for at det blir praktfull salmesang! Så et stort møte på rådhusplassen om ettermiddagen hvor blant annet de evangeliske biskoper i området vil være til stede. Professor Hans Maier, som er kulturminister i Bayern og formannen for sentralkomiteen for de tyske katolikker (ZdK), vil holde hovedtalen om emnet «Naturvitenskap og tro – om å søke sannheten og tro på Gud». I tillegg arrangeres det mangt annet på og omkring rådhusplassen: Utstilling, teaterstykke om Niels Stensen, lokalhistorisk spill for «utenbysfolk»; det blir eukaristisk tilbedelse i prostikirken og orgelkonsert i domkirken.

Søndag 24. er det ungdomshøymesse i den katolske hovedkirke. Et spesielt program forberedes for de ca. 500 unge som ventes fra Tyskland og Norden. Den 22. om aftenen på «Paraden» – en stor plass i byen – blir det musikk og arbeidsgrupper, det blir kontakt med biskopene under

mottoet «Det som jeg alltid har villet spørre om» etterfulgt av «litturgisk natt» i den katolske kirke. Den 23. – etter at det felles program er over – blir det en «Niels Stensen natt», fest om vår tids problemer: «Alvorlig nok, men ledsaget av musikk og kabaret,» skriver pater Grégoire som også forsikrer om at «arrangørene har bestilt smukt vær»!

«Under Katolikkdagen blir det lagt vekt på kontakt mellom de tyske og nordiske menigheter, som har et fast vennskapsforhold til hverandre,» heter det videre – og nye kontakter vil sikkert også knyttes.

Flere av våre menigheter planlegger reiser til Lübeck: Alle som er interessert i å reise, bes ta kontakt med sin lokale menighet.

Pater Grégoire opplyser også at det vil finne sted en valfart til Firenze (20.–28. september) hvor Niels Stensen er gravlagt i San-Lorenzo-Kirken, Medici-slektens gravkirke. Av programmet kan nevnes høymesse i San Lorenzo, mottagelse hos erkebiskopen, kardinal Piovanelli, utflukt til Livorno hvor Stensen drev sine geologiske studier og la grunnen for den moderne geologi – og hvor han også opplevet den Kristi Legemsprosjekt som skulle få så stor betydning for hans konversjon. Den som er interessert i å være med på valfarten, kan henvende seg til Sophie Kallan, Jægersborgvej 38, 2800 Lyngby, Danmark.

Kristen bibliotekarstudent på 24 år søker hybel i Oslo med adgang kjøkken og bad fra midten av august. Jeg er stille og rolig, ikke-røyker og sikker betaler.

Siv Holt
Peer Gynts vei 32
1890 Rakkestad

Telefon på kveldstid (031) 21 396

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Brannvaktvn. 5, Oslo 4

Tlf. 15 34 82

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Tlf. (03) 83 42 80

Liturgisk kalender

Gudstjenester

23

			Dialogmesse	Høymesse
JUNI	Arendal	Tyholmen	<i>lörd.</i> : 18.30	
	<i>St. Franciskus kirke</i>	Tlf. 22 209	<i>sønd.</i> : 8.00	11.00
	Asker og Bærum	Nyveien 17, Stabekk	<i>lörd.</i> : 17.45	
	<i>Mariakirken</i>	Tlf. 53 77 35	<i>sønd.</i> :	10.45
	<i>Eikeli katolske kirke</i>	Veståsen 18	9.15	10.30
		Tlf. 24 25 69		
	Bergen	Christiesgt. 16	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Pauls kirke</i>	Tlf. 32 54 10	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	<i>Vår Frue Kirke</i>	Helleveien	9.30	
	Bodø	Hernesvn. 22	<i>lörd.</i> : 19.00	
	<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 21 783	<i>sønd.</i> :	11.00
	Drammen	Cappelensgt. 1	<i>lörd.</i> : 13.00	
	<i>St. Laurentius kirke</i>	Tlf. 83 20 19	<i>sønd.</i> : 9.00	11.00
	Fredrikstad	Kongensgt. 9	9.00	11.00
	<i>St. Birgitta kirke</i>	Tlf. 11 438		
	Messe lørdag kl. 19.00 unntatt når intensivundervisning: kl. 12.30.			
	Halden	Kristian V's pl. 1	9.00	10.45
	<i>St. Peters kirke</i>	Tlf. 81 168		
	Hamar	Torvg. 113	<i>lörd.</i> : 18.00	
	<i>St. Torfinns kirke</i>	Tlf. 23 751	<i>sønd.</i> :	11.00
	Hammerfest	Salsgt. 52	19.00	11.00
	<i>St. Mikael kirke</i>	Tlf. 11 447		
Harstad	Skolegt. 4	<i>lörd.</i> : 17.00		
<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 63 696	<i>sønd.</i> :	11.00	
Haugesund	Haraldsgt. 21		11.00	
<i>St. Josefs kirke</i>	Tlf. 23 195			
Hønefoss	Vesterngt. 5		11.00	
<i>St. Theresias kirke</i>	Tlf. 22 381			
Kristiansand S.	Kirkegt. 3	<i>lörd.</i> : 13.00		
<i>St. Ansgar kirke</i>	Tlf. 24 225	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00	
Kristiansund N.	Flintegt. 5		11.00	
<i>St. Eysteins kirke</i>	Tlf. 72 779			
Levanger	Jernbanegt. 29		11.00	
<i>St. Torfinns kirke og</i>	Tlf. 81 856			
<i>St. Eysteins sykehjem</i>	Tlf. 81 855			
Lillehammer	Weidemannsgt. 3A			
<i>Mariakirken</i>	Tlf. 52 550	<i>sønd.</i> :	18.00	

MALERMESTER
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

GEORG OG OTTO FOERSTER

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**RENÉ OG
HÉLÈNE BIRKELAND**

Tannleger
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2
Tlf. 44 86 13

**TRENGER
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt
SATS + PASTE A/S
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

24 Liturgisk kalender Gudstjenester

			Dialogmesse	Høymesse
	Lillestrøm	Romeriksgt. 1	9.00	10.30
	<i>St. Magnus kirke</i>	Tlf. 71 28 85		
	Molde	Parkvn. 25		11.00
	<i>St. Sunniva kirke</i>	Tlf. 51 467		
	Moss	Ryggevn. 24		17.00
	<i>St. Mikael's kapell</i>	Tlf. 51 038		
	Narvik	Håreksgt. 82		18.30
	<i>Kristi Kongekirke</i>	Tlf. 41 634		
	Oslo	Akersvn. 1	<i>lørd.</i> : 19.00	
	<i>St. Olav domkirke</i>	Tlf. 20 72 26	<i>sønd.</i> : 9.30	11.00
			19.00	
	<i>St. Hallvard kirke</i>	Enerhauggt. 4	8.35	11.00
		Tlf. 67 23 83		
	<i>St. Dominikus kirke</i>	Neuberggt. 15	9.00	11.00
		Tlf. 43 07 71	18.30	
	<i>Jesu Hjerter kapell</i>	Ullernchausséen 52	9.00	
		Tlf. 50 91 91		
	<i>Grefsen kapell</i>	Glads vei 23	9.00	11.00
		Tlf. 15 38 90		
	<i>Lunden kloster</i>	Øvre Lunden 5	<i>lørd.</i> : 18.00	
		Tlf. 64 18 20	<i>sønd.</i> : 10.00	
	Porsgrunn	Sverresgt. 26	<i>lørd.</i> : 18.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 50 793	<i>sønd.</i> : 11.00	
	Stavanger	Dronningensgt. 8	8.30	11.00
	<i>St. Svithun kirke</i>	Tlf. 52 55 34	9.30	
			18.00	
	Stord			
	<i>Hl. Ånds Kapell, Skyttarhaugsvn. 12</i>			
	<i>Høymesse hver 2. søndag kl. 11.</i>			
	<i>Nærmere opplysninger: tlf. (054) 11 230</i>			
	Tromsø	Storgt. 94	<i>lørd.</i> : 19.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 84 277	<i>sønd.</i> : 11.00	
	Trondheim	Prinsensgt. 2a2	9.00	11.00
	<i>St. Olavs kirke</i>	Tlf. 52 12 14		
	Tønsberg	Sandefjordsgt. 1		11.00
	<i>St. Olav kirke</i>	Tlf. 11 949		
	Voss	Finnesvegen 57		Etter avtale
	<i>St. Olavs kapell</i>	Tlf. 51 25 10		
	Ålesund	Nørvesund	<i>lørd.</i> : 17.00	
	<i>Vår Frue kirke</i>	Tlf. 37 558	<i>sønd.</i> : 8.30	11.00

BEGRAVELSESBYRÅET

TS Jacobsen A/S

Ullevålevn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Neste nummer utgis 1. juli. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:
Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni
Kjell Arild Pollestad o.p.
Albert Raulin o.p.
Knut W. Ruyter o.f.m.
Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.
Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.
Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo 1
Telefon: (02) 20 72 48

**Hva skal du fylle alle de
lange, lyse, deilige
feriedagene dine med?**

Sol og varme naturligvis.

**MEN KANSKJE OGSÅ
BØKER? OG MUSIKK?**

Sol og varme kan vi ikke
love, men
**BØKER OG MUSIKK HAR
VI.**

Stikk innom og velg i ro og
mak til glede og fordypelse
i ferien.

Og stort utvalg i
**KORS, IKONER, LYS,
KUNSTKORT.**

Er du på ferie i Oslo, så
benytt Chancen til et
besøk.

Mandag–fredag:
9.30–16.30
torsdag: 9.30–17.30
lørdag: 9.30–13.
Sommertid: 23.6–18.8:
10–16
lørdager 10–13

Nils E. Bloch-Hoell
**KATOLSKE
KRISTNE OG
VI ANDRE**

Hva tror katolske og andre kristne sammen?
En uttømmende analyse av forholdet mellom
katolsk og protestantisk kirke, skrevet av en av
våre fremste økumener.

Kr. 136,-

Land og Kirke/Gyldendal
Bokhandelen har boken

H32

FORBICINGSBANKTIESELSKAPET LIVSFORSIKRINGSSELSKAPET
VESTA HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

A / S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING: (02) 19 12 00 - SERVICE (02) 19 12 20

Blikk på tiden

Mennesker og dyr.

Det blir stadig flere kjæledyr iblant oss. Det bobler i akvarier, det kvitrer i fuglebur, det mjauer og bjefer mellom sofaputer og under kjøkkenbord. Hunder jogger sammen med sine herrer, damer promenerer i parkene med hele knipper av pudler eller afganske mynder. Når de bøyer seg ned, samler hundenes ekskrementer i en plastpose og putter det hele i håndvesken, ja da har jeg sannelig større beundring for menneskenes kjærlighet til dyrene enn for dyrenes hengivenhet til menneskene.

Som landsens menneske er jeg vokst opp med et nokså usentimentalt forhold til dyr. Utallige er de hønsene jeg har revet hodet av. Som barn syntes vi det var spennende å se dem flakse hodeløse rundt i gresset, inntil de var døde nok til å bli plukket, og kunne fortsette ferden til kjøttdisker og gastronomi, og bli spist av mennesker som ville besvime bare ved tanken på å skulle rive hodet av en høne.

Vi fikk også lov til å holde kaniner i bur, selv om det var helt unyttige dyr, som i Norge bare spises i krig og hungersnød. For oss tjente kaninene som en innføring i kjønnslivets mysterier: Å parre kaniner var en del av barndommens underholdning.

I det lange løp ble det unektelig en nokså monoton forestilling, men med et dramatisk resultat: Bestanden økte så hurtig at det ble for strevsomt å samle kaninblader og bygge nye bur. Kaninene fikk

heller hente dem selv, og finne husly i busker og kratt, hvor de også kunne parre seg etter for-godtbefinnende – uten publikum. Dyrene klarte aldri å holde særlig lenge på vår oppmerksomhet; de var rett og slett en selvfølgelig del av hverdagen.

En ugift og ungdommelig norsk professor i teologi foretok engang en togreise til Stockholm. I samme kupé satt en ung norsk dame og bare ventet på at professoren et øyeblikk skulle se opp fra sine forelesningsnotater slik at hun kunne få påkalt hans oppmerksomhet. Hun skulle så gjerne ha innledet en samtale med den lærde mannen. Omsider så han opp, men blikket ble distré hengende i luften. Den unge damen grep allikevel sjansen, for hun skjønnte at nå gjaldt det å slå til: «Unnskyld, er De glad i dyr?» spurte hun, for å ha noe å si. «Hummer og kylling», svarte professoren tørt og åndsfraværende, men det endte likevel med at han ble gift med damen.

Av denne nesten helt sannferdige historien ser vi at dyr har en forunderlig evne til å føre mennesker sammen. Mange mennesker blir for eksempel kjent takket være hundene, enten ved at deres respektive kjæledegger møtes i gjensidig raseri – og derved tvinger sine menneskelige ledsagere til å si noe unnskyldende eller vennlig til hverandre – eller ved at en eller annen stanser og sier til en hundeeier: «Nei gid for en fin hund; får jeg lov til å klappe den» Det finnes flere eksempler på at et slikt lite hundeklapp har ført til ekteskap mellom hundeeieren og hundeklappersken eller omvendt.

Jeg må innrømme at mitt forhold til dyr inntil for få år siden mer lignet professorens. De kjærtegn jeg gav dyrene, skjedde helst med gaffelen og ganen, og jeg var mer opptatt av hvilken saus de skulle svøpes i enn hvor kloke de var. Sauen ble meg først riktig kjær når den forelå som fårestek eller fena-lår, for ikke å snakke om lammeko-

teletter. Men også når de er kommet på fat, har dyrene en forunderlig evne til å føre mennesker sammen. Hvor mye lettere er det ikke å bli venner over en mør biff enn over en reven gulrot eller en kopp urtete? Bordets gleder er store og ekte, og ifølge franskmennene består livets problemer ikke minst i å finne ut hva man skal gjøre mellom måltidene. Den som spiser synder like lite som den som sover, og det er utbredt enighet om at vi spiser best når det står dyr på menyen.

For noen år siden ble jeg venn med schäferhunden Anka. Hun tilhører den katolske biskopen i Tromsø, og vårt vennskap begynte da jeg kom til byen som vikarierende sogneprest i biskopens fravær. Til å begynne med var jeg redd henne, og hun var skeptisk til meg. Husholdersken måtte meg, og det endte med at vi ble sendt ut på tur sammen. Jeg var skrekkslagen. Anka dro så hardt i båndet at jeg måtte småtrave for å følge henne opp de bratte bakkene i Tromsø. Helt vill ble hun da vi møtte en tise av hennes egen rase; tisper tåler som kjent ikke hverandre. Det endte likevel med at jeg fikk kommandoen, og fra da av var hennes hengivenhet og trofasthet uten grenser.

De daglige spaserturer sammen med min nye hundevenninne bragte meg i et helt nytt forhold til våre firbente venner. Riktignok innså jeg fort at Anka og jeg hadde nokså forskjellige interesser. Mens jeg nøt naturen rundt det idylliske Prestvannet øverst på Tomsøya, var min venninnes oppmerksomhet nesten utelukkende rettet mot urin og ekskrementer. Til gjengjeld forstod hun ikke hvorfor jeg hver dag stanset ved kirkegårdsporten for å si noen bønner for de avdøde. Men hun knelte lydig ned og ventet, og av og til pep hun ganske forsiktig, som om hun ville utbringe et sukk over dødens uavvendelighet – for mennesker såvel som for dyr...

Pater Hilarion